

Kafsa ar peejuhthifchawu
par pafthi:

par gabu 1 rub. 60 lap.
" pufgabn 85 "

Kafsa bes peejuhthifcha-
nas Mihga:

par gabu 1 rub. — lap.
" pufgabn 55 "
" 3 mehne:chi 30 "

Mahj. w. teel iedohis fefti-
deenahn no p. 12 fahloft.

Mahjas weefis.

Ernst Plates, Mahjas weefa ihpafchneekš un apgahdatajš.

Mahjas weefis isnaht ween reis pa nedetu.

Kafsa
par fludinachann:

par weenas fleijas imaltu
raffiu (Petit-) rindu, jeb
to weetu, ko tahda rinda
eenem, malfa 10 lap.

Kedafzija un efpedizija
Mihga,

Ernst Plates bilfchu- un
grahmatu - drufatawa pee
Peftera bajnijas.

N° 52.

Seftdeenā 27. Dezember

1875.

Atskats uf 1875to gadu.

Atkal weens gads fawu gabjeenu beidšis, no mums fchki-rahš, aiseet pee faweem tuhftofch tuhftofchu brahteem un tur eelelahš leelā laiku lapā, muhšchibā, un teel peešchirts pagahjuſcheem laikeem, kas preekſch mums ir juduſchi, tikai winu darbu augli, waj nu ſwehtiba jeb pohſtē, atleekahš un laiku ſtahtti jeb wehſture, katru pagahjuſchu gadu teeſadama, uſſihme wina gabjeenu ſawās muhſchigās lapās. Ari 1875tais gads tiks teeſahš un uſſihmehts, waj tas bijis zilweku dſimumam par ſwehtibu jeb par pohſtu. Schis ir tas jautajums, uſ kuru mums ja-atbild, ja gribam ſinu doht pahr aifeedamo 1875. g.

Kur meers walbija, kur meera darbus ſtrahdajoht eewehroja muhſu laiku zenteenus, tur gads bija par ſwehtibu (par peemehru Kreewijā); kur zihuijahš pret wezu laiku aiſſtahwetajeem un pahrſtahja brihwprahstigus zenteenus, tur gads buhš par ſwehtibu (par peemehru Wahzija, Italija); kur nemeers walbija un kara-breefmas plohhijahš, tur gads bijis par pohſtu (par peemehru Spanija, Franzija) u. t. pr. Tā ihſumā pagahjuſcha 1875. gada feiju ſihmejuſchi, paſkatiſim uſ walſtim un ſemehm, kas tur gada laikā notizis.

Kreewija. Muhſu plaſchā tehwiā, Kreewijā, ari ſchogad (ja kahdus mafus nemeerus pee rohbeſchahm Aſija ne-eewehrojam) bija meera gads un muhſu augſta Keifara waldbiba par meeru un meera-darbeem ruhpejuſe un zaur treju Keifaru walſtu ſabeedroſchanohs Ciropas meers tika uſturehts un ari turpmaſ tiks uſturehts. Behn ſawā gada-atſkatā pahr 1874to gadu ſinodami ſajijam: 1874tais gads bijis ſwarigs gads, kas weenu augligu graudu iſſehjis, iſ kura iſaugš leela ſwehtiba neween mums, bet ari nahloſchahm pa-audſehm. Schis augligais grauds ir „wiſpahriga kara-deeneſta jaunais likums, kas dauds kahrtigu labumu paſneedš. Jaunais likums, wiſas lauſchu kahrtas uſ kara deenastu ſaſauldamš, ſaweeno jo zeetati kara-wihru kahrtu ar zitahm lauſchu kahrtahm, dohd kara-ſpehklam jo wairal mahzitus un iſglihtotus deenastneekus un pawairo walſts ſpehlu, ſawas teeſibas aiſſtahweht un meeru uſtureht, ja ahrfemes walſtis gribetu meeru trauzeht un pahr-ſtehtibu dariht; jaunais likums, ſkohlās-mahzibu eewehrodams, ſkohloteem kara-deenastu pa-ihſina un atweeglina, un to dari-dams tas laudis ſkubinaht ſkubina uſ mahziſchanohs un tā tad paleek par ſpehzigu lihdselli pee prahta zilafchanas un pee lauſchu gaiſmoſchanas. Bija laiki, kur kara-deenastu ee-raudſija par kahdu ſtrahpi; kas ko bija nodarijis, to nodewa ſaldatōš un turklaht tiſ no ſemalahm lauſchu kahrtahm re-

fruhſchus nehma. Zaur jauno kara-deenasta likumu tas pawijam pahrgrohſijees: tagad wiſahm lauſchu kahrtahm kara-deenasts ja-iſkalpo un kas ko nodarijis, tas pawijam neteek kara-deeneſtā uſnemtš, jo kara-deenasts ir gohda-deenasts preekſch tehwu-ſemes. Tapat ari preekſch mums Latweeſcheem jaunais kara-deenasta likums neſihs ſwehtigus auglus, laudis uſ mahzibu paſkubinahš un ſkohlās buhſchannu weizinahš, tapehž pateikſim ſawam augſtam Kungam un Keifaram, kas tahdu ſwehtibas pilnu likumu dewis, un luhgſim mihto Deewu, lai muhſu augſto ſemes-tehwu ilgi wehl uſtura pee ſpirgtas weſelibas. — Schohš wahrduš atſahkam, lai wiſpahriga kara-deenasta ſwaru waretum wehl reis faweem laſtajeem pee ſirds likt. Schini gadā ari waldbiba weenu jaunu likumu iſlaiduſe, prohti likumu pahr ſtempelu nodohſchannahm. Tad ari japeemin, ka ar nau-das leetu ſchini gadā brangi weizees, jo brangs atlikums at-lizees uſ nahloſchu gadu. Wehl waretum daſchās zitas tei-zamas leetas paſtahſtiht no muhſu plaſchahš tehwiās Kreewijas, bet laiks ari ir, ka kahdu wahrdu paſakam pahr muhſu paſchu dſimteni Baltiju. Wiſu pirms mums japeemin, ka ar dſimtmahju pirkſchannu, lai gan palehni, tad tomehr uſ preekſchu gahjis, tā to wehl 51mā numurā peeminejam. Pahr gruntneezibas pawairoſchanohs ſtarp mums Latweeſcheem katrs preezajeekš, kas atſinis, ka gruntneeziba ir pamats neween ſem-lohpibas weizinaſchana, bet ari paſchās tautas iſplaulſchana. Beſ gruntneezibas, pahr kuras iſplatiſchannu warejam waſneegt preezigas ſinas, mums ari kahds wahrds ſakams pahr ſkohlāhm. Ari ſkohlās buhſchana brangi weilufehš: Igauni ſew zehluſchi Alekſandera-ſkohlū, Kurſemneeki lihds ar Igauneem dabujuſchi apſtiprinatus jaunus ſkohlās likumus un dauds ſkohlotaju ſapulzes tikufchās noturetas. Igauni zaur ſawu Alekſandera-ſkohlū gohdam peeminami un winu uſjihitiba pee minetas ſkohlās zehſchanas teeſcham lohti teizama; turprei mehš Latweeſchi pee ſawas jaunzetamas Alekſandera-ſkohlās maſ lo-ſteidſamees paſtrahdabt, tā to peerahda tas ſameſtais kapitalš, kas, ar Igaunu ſameſto kapitali ſalihdſinajoht, noſauzams par deeggan maſu. Negribam ſajiht, ka Latweeſchi nebuhtu ſkohlās draugi jeb ſihſtuli, kas preekſch ſkohlāhm nefa negrib dariht; bet wini uſjihitibā Igauneem palikuſchi paſat. Tā nu reis ſawu jaunzetamo Alekſandera ſkohlū peeminejuſchi, atgah-dinaſimees, ka preekſch tahš wajadſigā brihdi ſawu artawu lai neleedsam. Pahr jauneem ſkohlās likumeem runajoht jaſaka, ka ſkohlās leetā zaur tam labs ſohlis uſ preekſchu ſperts, jo zaur mineteem likumeem dabuhs ſkohlās ſawā ſtarpā wairal ween-

lihdſibas un lahrtibas, wairaf patſtahwibas un drohſchibas. Skohlotaju ſapulzes apluhkojohť japreezajahs pahř skohlotaju ſabeedribas garu un pahř winu dſihſchanohs pehz plaſchakas ſinaſchanas (jo zaur ſapultſchu ſarunahm un pahřſpreedumeem teel ſinaſchana pawairota), tikai taſ janohſchelo, ka ſchini gadā ne-iſdewahs iſrihkoht treſcho wiſpahřigo ſkohlotaju ſapulzi. Zereſim uſ nahřoſchu gadu. Celam pahř Baltiju beiguſchi ru-naht, mums ari druſzin japaſkatahſ uſ rakſtneeziabas lauku. Schis lauhs 1875tā gadā bijs lohti auglihs, winſch mums dahwinajis trihs jaunus laika-rakſtus. Muhju nodohms naw pahř mineeem laika-rakſteem pahřſpreedumu rakſtiht, tikai to peemineſim, ka katrs iſ teem trihs laika-rakſteem ſawu ihpaſchu weidu parahdijis, un ka mehſ tam jaunakam iſ mineeem trihs laika-rakſteem newaram peebeedrotees, ihpaſchi augſtakas ſkohl-ſas leetā, bet pahř ſcho leetu zitā reiſā. Bei ja fur kahds muſinatajs un mulſinatajs radijees jeb raditohs, tad tahdam neklauiſim, weenalga, waj winſch kreetuus zenteenus peeſmei jeb tohs grib ſameſchgeht; mums meera-tautai buhdameem pee-tiks zenſchotees pehz gruntneeziabas un labahm ſkohlahm, pehz ſinaſchanas un ruhpiġas taupiſchanas. Uſ to lai mums Deews palihdſ!

Wahzija. Schini gadā nebija wairs zihuiſchanahs ſtarp ultramontaneem un waldibu til ſihwa kā pehrnā gadā; lai gan waldiba ſawus likumus ſtingri pret ultramontaneem aiſ-tahweja un katotu garidsneeus, kaſ walſts likumeem bija pretineeki, zeetumā eeſlohdſija. Bairija ultramontaneem ne-iſ-dewahs, břihwprahtigee dabuja wiſrohtu.

Franzija ſchini gadā ari partiju ſihwums nebija tik aſs un tautas ſapulzē pee ſenatoru wehleſchanas republikaneeſchi dabuja wiſrohtu, tā ka republikas waldiba ſchim břihscham drohſcha. Tikai ſkohlas- un mahzibas-buhschanā ultramon-tani dabujuſchi par leelu eeſpehju.

Anglija. Pahř Angliju maſ kaſ ſakams, par to ſwari-gako atgadijumu gan waretu aſſihmeht Suezes-kanala atziju nopirſchanu, zaur ko Anglija tirgoſchanaſ ſinā dabujuſe pahř-ſwaru, prohti Eiropas tirgoſchanā ar Indiju.

Spanija. Pahř Spaniju ſchini gadā naw til behdigas ſinas bijuſchas paſneedsamas kā pehrnā gadā; jo Karliſtu dum-pis til lab kā pahrmahťts un ultramontani neko naw eeſpeh-juſchi pee tagadeja kehnina waldibas. Kehninſch Alſonſo walda břihwprahtigi un tā tad war zereht, ka Spanija peedſihwohs labakus un meerigakus laikus, kad til par ſkohlahm tiktu wairaf gahdahts.

Italija. Italijas kehnina waldiſchana, kā to jaw daſchu reiſu eſam ſinojuſchi, iſturahs břihwprahtigi, lai nu gan we-zais pahweſts preti ſpahřdahs, zil ſpehdams. Wezam wiſtram ari ir ko pukotees, jo ar wina zenteeneem nekur negrib ihſti weiktees; bet taſ wehl buhtu peezeeſchams: ko ſchogad naw panahluſchi, to waretu raudſiht nahřoſchā gadā panahťt, bet ar leeem baſnizas ſwehtkeem naw weizees, un ta buhschana gan pahweſtam naw bijuſe pa prahtam, prohti ſchahdi baſ-nizas ſwehtki ſenaf leelas naudas ſumas atmeta, bet ſchee ſwehtki maſ, maſ naudas pahweſtam atmetuſchi, — un nauda ir mihta leeta, pat baſnizas preeſchneekeem.

Turzija. Jo eewehrojama bijuſe ſchini gadā Turzija. Jaw gadu ſimteeem Turku waldiba ſaweem kriſtigiem pawalſtnee-keem pahři darijuſe un tamdehl ari no muhju augſteem wald-neekeem, kreetwijas keiſareem, ſawā laikā tikuſe pahrmahzita. Tā ari ſawā laika Greezija no Turkeem atſwabinajahs; Mon-

tenegro dabuja wairaf patſtahwibas u. t. pr. Schini gadā pret Turku waldibu ſajeſlahs Herzegowineeſchi. Ko Herzego-wineeſchi no Turkeem zeetuſchi, to jo plaſchi iſſajiam tai rakſtā „Herzegowina,“ ko preeſch kahdeem mehneſcheem ſa-weem laſitajeem paſneedsam. Herzegowineeſchi, no ſaweem Turku waldineekeem wehrdſinati un kalpinati, dſenati un tir-diti, newareja ilgaki warmahzibu un pahreſtibu pazeest, gribeja buht zilweki, kam wiſu maſaki atlauts ſawu kriſtigu tizibu lohpt, un tā tad pretodamees mehginaja panahťt zilwekam peenahkamas teeſibas. Nahřoſchā gadā dſiudeſim, ko Herzego-wineeſchi panahťs. Ka Herzegowineeſchu leeta atrohd drau-guſ apgaiſmotā Eiropā, to jaw ſawā laikā eſam peemineju-ſchi, kā ar to, ka leelwalſtis zeetſchi uſ tam ſpreeſchahs, lai Turku waldiba ſawā walſti tahduſ pahřgrohſijumus iſdaritu, kaſ peelihdſinajahs zilwezes praſijumeem un muhju laiku břihw-prahtigeeem walſts likumeem. Turzija ari ſchahduſ pahřgroh-ſijumus ſohlijuſehs iſdariht, bet waj wina to iſdarihſ, to turp-inaſ redſeſim, jo pagahjuſchds gaddſ ari Turzija daudſ ko ſohlijuſehs, bet maſ ko iſpildijuſe.

Pahř Eiropas walſtim kahduſ wahřduſ ſazijuſchi mehſ ari ihſumā peemineſim zitaſ paſauls dataſ un ſahťſim ar

Afriku. Pahř Afriku runajoht mums japeemin Egiptes walſts. Egiptes waldineekſ ſahzis ſawu walſti paleelinahť un ſchim břihscham wed karu ar Abiſinijas kehninu. Ka winſch Suezes-kanala atzijas pahřdewis Anglijai, pahř to jaw runajam.

Aſija. Pahř Aſiju runajoht mums gohdam japeemin Ja-pane, kaſ muhju laiku břihwprahtigohs zenteenus eewehrodama naigi uſ preeſchu dohdahs, turpreti winas kaiminu walſts Aihna palikuſe kā bijuſe rahpule, kaſ newar un newar uſ preeſchu tikť, tā ka pat wezeem meerigeem Aihneeſcheem jaw apnikuſe ſchahda rahpuloſchana un ſimteeem un tuhtſtoſcheem laudis fataiſahs aiſeet uſ zitaſ paſauls datahm, ihpaſchi uſ Ameriku.

Amerika. Schē mums ihpaſchi ja-eewehro Seemelu-Ame-rikas ſabeedrotas břihw-walſtis. Pahř wehrġu (nehgeru) at-ſwabinaſchanu un pahř to, ka nehgereem teel peeſchirtas jo pilnigas zilweku teeſibas, pahř to jaw ſawā laikā jo plaſchi ſinojam; tagad wehl peemineſim, ka nahřoſchā gadā buhs leela paſauls leetu iſſtahde Filadelfijas pilſſehtā.

Auſtralijs. Pahř ſcho paſauls datu nekaſ eewehrojams naw ſinojams.

Tā ſawu atſklatu beiguſchi un no ſaweem mihteem laſita-jeem atwadidamees, zerejam, ka jaunā gadā wiſi ſpirgti we-ſeli ſatikſimees. Uſ draudſigu ſafaredeſchanohs!

R a b d i t a j s.

Ceſchſemes ſinas. No Rihsas: pahř zela laiku un tirgoſchanu. No Wallas: konzerte preeſch labdariga mehřta, — dſeedaſchanaſ beedribas ſwehtki, daſchabas runas. No Eherges: lohp-ehdiſchanaſ leetā. No Di-naburgas: ſahdſiba, nelaimiġs noikums.

Ahrſemes ſinas. No Berlins: ultramontani rihtſchana. No Ro-jenes: zeetumā celiktee biſlapi. No Turzijas: kara-ſpehta buhschana. No Amerikas: Mormonu ſleplawas darbs. No Filadelfijas: paſauls leetu iſſtade. Iſſkaidrojums, tam rakſteenam, „Atbilde uſ rakſtu „no Battemales.“ Iſ-flaidrojums un peeſhmejums.

Deelikumā: Seeweeſchu mihteſtiba. Ludwiġs taſ Sihtſtilis. Tizibas wajiaſchana. Graudi un ſeedi.

Ceſchſemes ſinas.

No Rihsas. Dhtrudeenu ſaſ ſahka atlaiſtees un druſzin ſneega ſniġt, tā ka ſahka zereht, ka pa ſeemaſſwehtkeem, fur

Katram kaut kur janobrauz, buhšchoht zeta laiks. Ka preekšch seemasfwehtkeem nebija kamanu laiks, to ihpašchi nomanijušchi tirgotaji, kas teiz, ka šchogad daudš masak lauzineeku us Nihgu atbraukufchi kà ziteem gadeem. Warbuht ka pee tam neween zeta laiks, bet ari paplahns rudens wainigi.

No Walkas. Kà lohti preezigu wehsti fanehma šcha apgabala laudis to, ka Walkas dseedataju beedribas jauktais kohris lihds ar Walkas pagasta školotaju seminaristeem dohšchoht preekšch labdariga mehrka Walkas mušes-sahle konzerti tai 30tā Novemberi. Atmahja gaidita deena. Gešahkums bija pulksten pušzel asto- nōš wakarā. Lai gan peeminetā wakarā bija wišai auktis laiks, jo šala lihds 29 grahdeem, tad tomehr tas nelaweja koncertes-mihlotajus papilnam fanahkt. Dseedafchanas beedri- bas preekšchneežiba ari bija maksu tā nolikufe, lai katram buhtu eefpehama, prohti biteles maksaja 60, 40 un 20 kap. Konzertes programam bija 12 numuri (1, Ohšoli wehl Bal- tija, 2, Apfahrt kalnu gahju, 3, Deews rahda mihlestiku, 4, Kas tee tahdi, kas dseedaja, 5, Krauklit's fehšch ohšola, 6, Trihs šudraba upites, 7, Tu jauka pufe lauzinā, 8, Juhs mihli masi putni, 9, Eij šaulite drihs pee Deewa, 10, Diw' duhdinas gaisā šrehja, 11, Kur mahjo mana meitina, 12, Trarah).

Bahr dseedafchanu runajohht jafaka, ka ta itin brangi iše- wahs, jo nebija publinus taupijušchi, us tam fataišidamees. Ubi kohri dseedaja brangi un išeizigi; warbuht ka dšitšch dseefmu pratejs buhtu to atradiš, bet leelaka data klaušitaju bija un wareja buht pilnā meerā. Daudš „paldees“ atška- neja to wakarū koncertes išklotajeem un dseedatajeem no klaušitajeem.

Behz koncertes tika Walkas pagasta školā šwehtiti dse- dataju beedribas gada-šwehtki. Dseedataju preekšchneežiba bij luhguje mušes-sahles preekšchneežibu, lai ari sahli atwehl preekšch gada-šwehtkeem, ka war tohs plašchaki un wairakeem pee- ee- tamus dariht. Bet šchi bes kahda eemešla bij leegufehs to dariht, lai gan Latweešchu publika kà arween, tā ari to wa- karu peeklahjigi uswedahs un buhtu ari gada-šwehtkōš uswe- dušehs. Katram dseedatajam un dseedatajai bij weenu brihw eewest. Lai gan beedriba buhtu katru klaušitaju ari gada- šwehtkōš pee šew redsejuše, tad tomehr ruhmes truhkuma deht to newareja. Kamehr dseedataji un dseedatajas lihds ar eeluhg- teem gohda weejeem kohp'-maltiti tureja, tikmehr eewestee weeži laiku kaweja šcho un to šarunadamees, kà tas arween mehds jaw noiht.

Kad laizinfch bija jauki un draudšigi pawadihts, tad Wal- kas pagasta školotaju seminarijas direktoris A. Tehrauds šah- jahs runataju weetā, teikdams, ka wišch efoht luhgts runu tureht. Wišch buhšchoht sahkt ar to šalamu wahrdu: „Labs nahk ar gaidifchanu, silts ar šildifchanu.“ Gaidijis wišch šawu runu ne-efohht, warbuht ka šche efoht gaidijušchi; šil- dijis wišch ari ne-efohht. Weens tahds labs, ko gaidohht ar gaidifchanu, efoht mums pee Walkas dšels-zetšch, kur ar šuta-rateem brauz. Lai gan tas waijadšigs, tomehr ne-efohht „wehl“ šagaidihts. Laiku ari eedalohht. Weens tahds laika rahditajs Walkā efoht tohrna pulkstens, bet tas efoht dasch- reis' par ahtu. Semkohpejeem efoht ari laika rahditajs: gailis. Tadeht ar teekohht dseedahts: Tik gailis išeedajis, ka mehš jaw zehlušchees; jaw wihrs us lauku gahjis, dšird širgus no- šweegtees. Dseedataji efoht dahwanas šametufchi un gribohht

kahdu laika rahditaju šawam dirigentam dahwinaht. Lai weh- lohht dirigentam „augstu laimi.“

Kad bij augsta „laimē“ usdseedata, tad pašneedja kahds no dseedatajeem wišu dseedataju wahrda dirigentam H. Sihles kungam šelta šešchās pulksteni, kas Nihgā pirktš 41 r. f. maksja, ar to luhgšchanu, lai laipni kà pateizibu par publineem un wadišchanu no wineem fanemoht.

Dseedataju dirigents H. Sihles kungs dahwanu fanemdams širšnigi pateizahs, teikdams: „Leels runatajs nebuhdams, newaru daudš wahrdōš pateiktees, un kad ari buhtu, tad tomehr wahrdi truhktu, tamdeht kad pawifam to nebiju zerejis, nedš ar to masako no tam šajutis. Širšniga paldees par to!“

Tad H. Sihles kungs ušaizinja ari ohtrajam dirigentam A. Tehraud kungam un wina dseedatajeem „augstu laimi“ usdseedaht, jo zaur wina palihdšibu koncerte ween til jauki išeewufehs.

Kad bij augsta laime usdseedata, tad A. Tehraud kungs wehl runaja, peeminedams, ka šchodeen efoht koncertē dseeda- jušchi: „Trihs šudraba upites tel zaur brahla pagalmin'.“ Tahdas upites, kur šudrabianu waretu šmeltees, buhtu gan gau- šcham derigas, tamdeht, ka tad gruntineeki waretu drihsaki un weeglaki šawus zeematus nopirkt. Bet tahdas upites netekohht. Tomehr efoht trihs šudraba upites. Weena efoht: behree ku- melini, kad tee par aplohku danzohht un ar kureem semi ap- strahdajohht. Rudeni kad angļus pahrdohdohht, tad šudraba rubulišchi nahkohht rohkā. Ohtra tahda upite efoht, mahjas- mahtehm gohtinas, kuras peenu un šweestinu dohdoht un ko atkal pilšfehmeeki baltu šudraba naudinū škandinadami atpehr- kohht. Trešcha efoht kur mahšina wainadšinu nomašgajohht, un ta efoht Walkas Latweešchu dseedataju beedriba, tadeht lai wehlohht augstu laimi tai.“

Kad bij no weefu pušes augsta laime usdseedata, tad kahds no weejeem šahjahs un runaja: „Šeentijama Walkas Latwee- šchu dseedataju beedriba! Šchodeen tu šwehti gada-šwehtkus, ka atkal weens gadinšch tawā darbošchanā un šabeedribā aišritejis. Kad šwehtkus šwehti, tad mehds ari pušchkohht. Šchodeen tu ari efi gada-šwehtkus at 12 jo jaukahm eglitehm pušchkojuše. Kad kahds šwehtkus šwin, tad mehds ari kaimini palihdšehht pušchkohht, tā ari Walkas pagasta školotaju seminaristi tew palihdšejufchi puši no tahm špraust. Kad šwehtkus šwin, tad ari mehds runas tureht, tadeht atlauji ari manim kahdus wahrdus runaht. Dirigenta kungs ir šchodeen no temis dahrgu dah- wanu fanehmis, man ar lihds šwehtku kufuks, ko es tew grihu pašneegt un tas ir: „širšniga paldees“ par koncerti, ko tu dewis, no teem, kuri to ar preeku un labpatifšchanu klau- šijahs, bet kuri newareja klahu buht pee taweem gada-šweht- keem. Tu buhtu gan ar labpraht tohs ušnehmuše, ja til ruhme ween buhtu atlahmuše. Šweizinu wina wahrda tewi, tu dseedataju beedriba, tawōš gada-šwehtkōš; tapat ar tewi, tu ušihhtigais dseefmu wadōš, kurešch publinus netaupidams, mums neween kà tahds pašihstams, bet ari no wišpahrigeem dseedafchanas šwehtkeem wišai Bidšemei un Kuršemei, wišai Latweešchu tautai kà tahds apšinams. Šweizinu ari Juhs tautas deklus, Juhs tautas meitas, Juhs wišus, kas Juhs šchodeen dseedajušchi efat. Augsta laime Šums!“

Behz tam Lugašchu draudšes školotajs M. Uhdra kungs tureja garaku runu, par „darbneeku laikeem“ peeminedams, ka patš ari „darbneeks“ bijis. Un lai tagad efoht tee „darb- neeku laiki“ jaw šen pee mums beigušchees, tomehr katris

wehl efoht „darbneek“, kam waijagohht fawâ darbâ ar fweedreem strahdaht. Tadeht wehleſchoht teem tahdeem, kaſ jawu darbu kâ „darbneeki“ ar fweedreem ſtrahdajohht, augſtu laimi.

Bef tam wehl daſchi ziti tureja runas, kaſ fawas ſaturas deht bija deefgan eewehrojamas; bet rakſtu ihfaki fanemoht newaru wiſas ſchê uſſihmeht. Weigâs wehl japeemin, ka miſkai mahjâs mahtei, kaſ weefus laipni uſnehmufe, tika augſta laime uſdſeedata.

Lai gan eſ, ſcho rindinu rakſtitajs, daſchôs weefibas wakarôs eſmu bijis, tad gan maſ eſmu atradis tahdu, kaſhôs ſchi-tais bija. Tur neweens nebija atrohnams, kaſ ſewi par labaku turedams buhtu pahre ziteem lepojees, bet tur wiſs bija weens, zits ar zitu draudſigi ſatilahs, ſcho to ſarunadamees kâ taſ jaw gohdam klahjâs.

Pahre Balkas Latweeſchu dſeedataju beedribas zelfchanohs, ſelmi un tagadeju buhſchannu zeru uſ preeſſchu plaſchakas ſinas doht, ja zeen. laſitajeem un redakziji taſ patiktôhs un ar preeku uſnemtu.

„Augſta laime Balkas Latweeſchu dſeedataju beedribai un minas dirigentam G. Sihles lungam!“ R. M.

Beefihmejumâ. Negribedami ſcho brangu ſinojumu aſtaht uſ ianuu gadu, uſnehmam to ſchini numurâ, bet maſas ruhmes deht mums par noſchekloſchannu taſ bija ſipri japa-ihſina. Medakzija

Ro Ehrgeemes draudſes mums ſchahds rakſts peeſuhthts. Peeminetâ draudſes ſkohlâ ir lohp-ehdinaſchana eewefta. Nu atgadijâs ſcho ſeem, ka ſkohlotaſs kahdâ feſtdeena behrneem, kuru wezaki wehl nebij prowiantu weduſchi, peeſohdinaja, lai mandagâ bef prowianta nenakloht. Mandagâ, kad behrni bijuſchi janakluſchi, tad atraduſchees ar tahdi, kuru bij bef prowianta nakluſchi; tohs tahdus ſkohlotaſs tuhlin, zitus to paſchu deenu, kâ ari zitus ohtrâ deenâ raidijis uſ mahjahm, nebehdadams kaut wiſai aukſts laiks bijis. Behrni tahdâ aukſtâ laikâ iſraiditi, ſajaldejufchees un daſchi palikuſchi gruhti wahji. Lai gan ſkohlotaſs tai ſinâ aiſbildinajams, ka wezakee naw prowiantu dewuſchi; bet ko behrni par tam wainigi? un turklaht wehl aukſtâ laikâ tohs uſ mahjahm ſuhtht! Eſ daſchu ſkohlotaſs paſiſtu, kaſ behrnus feſtdeenam nelaidis prohjam, kad laiks bijis aukſts un teem neweens nebijis preti atbrauzis.

Ro Dinaburgas mums ſchahds ſinojums peeſuhthts: Tai 10tâ Dezerberi ſtarp pulkſten 5 un 6 no rihta, kad bohdes waktneekâ bija mahjâs pahrnahjis, tika wezâ ahrpilsſehtâ no Joſeta bohdes iſſagta par 180—200 rublu preze; bohde bijuſe ar 3 aſſehgahm aiſſehgta, kaſ wiſas bijuſchas uſlauſtas. Sagli bijuſchi braukſchuſ, bet wehl naw ſinami. Tai 11tâ Dezerberi, kâ dſird, wezâ ſlabodkâ Kawalowſka namâ tiluſe no raſbaineekem ſaſiſta wina paſcha gaſpaſcha. Taſ bijis tâ: Kawalowſkis pats nebijis mahjâ. Raſbaineeki papreeſſchu nama lohdiſnu iſnehmufchi un maſu puiku zaur to namâ eezehlufchi, taſ durwis atdarijis un diwi tehwinu ar aiſſegteem gihmeem eegahjuſchi, weens tuhlt gaſpaſchai ar dſelfi pa galwu ſitis, wina gauſchi luhguje, lai nemoht it wiſu, bet dſihwu lai pametoht, tad ari wairak neſitis. Taſ ohtrâ diwi ſkohlâs puikas, kaſ no laukeem buhdami tur korteli turejuſchi, efoht faſehjis un teem naudu praſijis; weenam til rublis bijis, to taſ ari atdewis. Tad iſnehmufchi drehbes un 10 rublu, wairak gaſpaſchai nebijis. Gaſpaſcha tilſchoht weſala. Polizeja efoht raſbaineekem uſ pehdahm. — Tai 16tâ Dezerberi no rihta pulkſten 7, kad maſchina ar laudim uſ Witebſku brauz, tad ta tohp kattu reiſu puſ minutes pee

telegrafa ſtanzijas peetureta. Pa to ſtarpu taſ Witebſkas dſelſa-zela atlaiftais deenastneekâ M. K. bija apakſch pakafeja wagona palihdis un uſ ſchihnehm kâ uſ wehderu apgulees, rohlas apakſch kruhtim palizis un galwu pahri par ſchihni pahrfahris, tâ ka eedams wagons winam galwu norautu — un tâ taſ ari notika. Kunduktors tuhlt, kad ſahla braukt, pamanija, ka ir kaſ apakſchâ. Maſchina tapa aptureta, bet jaw bija pagalam. Reſin, kapeh; ſew tihſchi dſihwibu nehmis. Seewina ar 5 behrnineem apraud nelaimigu tehwu. Deews lai ir wina diwehſelei ſchehligs.

Bezais Mahtinſch.

Ahrſemes ſinas.

Ro Berlines. Kâ tureenâs awiſes ſino, tad ultramontani Reines pawalſtes ſakluſchi riktoees. Kelnes pilsſehiâ ultramontanu partijs wadoni, ja tâ ſaziht war, noturejuſchi ſapulzi. Schini ſapulzê wini pahrfreeduſchi, kâ wiſulabaki waretu ſkohlâs leetâ eemaiſitees. Lai nu to waretu panakht, tad wini nodohmajufchi pee waldbibas eeſneegt luhgſchanaſ rakſtu. Schim luhgſchanaſ rakſtam buhſchoht klahht peeſiktâs plaſchaks rakſts, kuru wini fawus praſijumus jo ſkaidraki buhs iſſtahtijufchi.

Ro Poſenes. Poſenes pawalſtê dauds bija to katolu garidsneeku, kaſ pret waldbibas likumeem nepaklauſigi buhdami tika ſohditi ar zeetuma-ſtrahpi; bet ſchim brihſcham tika ſchahdi wehl efoht zeetumâ (jo ziti jaw no zeetuma iſlaifti): bijuſchais erzbiſkaps graſs Ledochowſkis, kaſ uſ diwi gadeem tika zeetumâ eeliktâ un Februrara mehneſi nahloſchâ gadâ tiks atlaift; tad biſkaps Zibichowſkis, kaſ jawu amatu pret likumeem walkajis; tad wehl Kurokowſkis, kaſ bija pahweſta ſlepenais ſuhtnis, lai katolu garidsneekus pret waldbibu uſrihditu un jawâ laikâ, ka jaw ſinojam, tika dauds meklehts, lihds beidſohht peenakhts tika zeetumâ eeſlohdſihts; bef tam wehl daſchi ziti garidsneeki, tâ ka pawifam zeetumâ ſehd 5 garidsneeki, un kâ leekahs, tad wehl feſtais peenakhts klahht, prohti biſkaps Janizewſtis.

Ro Turzijas. Kâ no tureenâs teef ſinohts, tad ſchinis deenâs Anglijas ſuhtnis bijis pee Turku ſultana un tam paſneefja Anglijas waldbibas rakſtu, kuru ta ſkaidri iſſaka ſultanam fawas dohmas, pahre gaidameem pahrgrohſijumeem Turzija. Schini rakſtâ nu Anglija no Turku waldbibas pagehr, lai ta nelawedamahs waijadſigohs un jaw apſohlitohs pahrgrohſijumus pateefi iſdaritu. Schahda Anglijas drohſcha iſtureſchanaſ pret Turziju ir deefgan eewehrojama, un ihpaſchi wehl tamdeht, ka Anglija lihds ſchim zil waredama Turku waldbibu aiſſtahweja. Tâ tad nu no wiſahm puſehm arweenu zeeſchaki ſpeeſchahs wirſu Turku waldbiba, lai ta reiſ taiſni ſakhtu waldbiht pahre ſaweem kriſtigeem pawalſtneekem.

— Schê klahht mums japeeleef wehl kaſhôs zits ſinojums, kaſ jawâ ſinâ ari eewehrojams. Kâ jaw laſitajeem ſinams, tad Turku kara-ſpehklam deefgan waijibas, jo truhlt waijadſigas kahrtibas un nereſi ari uſturas; bef lai ari kara-ſpehks tahds wahjſch, tad tomehr Turku waldbiba grib ziteem eebilt, ka winai ir warens kara-ſpehks. Tâ tad nu kahdâ Turzijas awiſe laſams, ka Turku waldbiba, lai gan warenu kara-ſpehktu turedama, tomehr lihds ſchim naw ſpehjuſe Herzegowineeſchu dumpi apſpeeft. Schi buhſchana efoht zaur tam iſſkaidrojama, ka dumpineeki ſakauti eebehgohht kalnôs un tur tee efoht gruhti rohâ dabujami. Uſ tahdu wiſſi nu Turku waldbiba

aishildinajahs jeb ar ziteem wahrdeem fakoh: ta wina isflaidro, kapeh; wina ar fawu leelo kara-spehku nespehjoht pahrguh; masohs dumpineeku pulzianus.

No Amerikas teef Anglu awisei „Teims“ is Filadelfijas sinohs pah; schahdu breefmigu fleplawu darbu. Tas bijis ta: 1858ta gada palika desmit gadi, kamehr no Glinoa un Missuri walstim isdihitee Mormoni pee Sahls esera bija nometuschees us dsihwi. Wini fawos agrakajos peemiteklos bij grubti tikufchi wajati un winu praweets Jahseps Smifs bij tur tizis noschauts. Mineta gada zetoja labe pulks, kahdas 40 lihds 50 familijas isgahjeju jeb emigrantu us Kaliforniju. Zelfsch wineem gahja zaur semes gabalu, kur Mormoni us dsihwi bij nometuschees un schein wineem wajadseja us kahdu laiku apmetees, lihds deefgan ehdama preeksch fewis un faweem lohpeem buhtu eegahdajufchi. Emigrantu (isgahjeju) starpâ bij daschas familijas is Missuri walsts, is kuras nesen Mormoni bij tikufchi isdihiti. Schee Missurneeki ne wisai gohdbijigi isturejahs pret Mormoneem; Mormonu likteni un eestahdijumu pasihdami, tee kur waredami, luhkoja Mormonus kaitinaht, winau tizibu sohbojoh; un winu likteni apsmojeht. Ta wini fawus lohpinus nosauza Mormonu praweeschu un apustulu wahredos un rahdija pistoli, ar kuru, peh; winu isteifschanas, praweets Smifs tizis noschauts. Mormonu „fwehtee“ wadoni par to ta saniknojahs, ka nodohmaja mehditajeem usbrukt un winaus no pasaules isdeldeht. Apalsch trihs „apustulu“ wadischanas, kuru starpâ bija bislaps Dschons Li, Mormoni salastijahs lohpa. Wini pahrghebrabs par Indijaneeschem, un luhkoja ar ihsteem Indijaneeschem fabeedrojufchees emigrantu legerim nejanufchi usbrukt. Bet usbrufschana ne-isdewahs un tapeh; fakla ihitee un puf-ihitee meschoni emigrantus aplehgereht. Weselu nedetu ar aplehgerechannu nopuhlejuschees Mormoni atlahpahs, no fweeda Indijaneeschu apgehrbu un nomasgaja farkano krafsu. Wini isdohmaja emigrantus ar wiltu uswareht un tas wineem deewamschehl isdewahs. 18. Septemeri 1858 gada peenahja pee emigrantu legera pulks balto, kuzi par fabeedrotu-walstu saldateem isdewahs un teiza, ka emigranteem palihga esoh; fuh-titi. Schee winus ar bes kaweschanas pee fewis eelaida un nu eesahlahs breefmig; fleplawu darbs: Mormoni pawehleja us emigranteem schaut un til glufchi masus behrninus fawdsieht. Ihitee Indijaneeschu ari bij drihs klah; un breefmiga pawehle tika ispidita. 133 zitweki tika us weetas nokauti, til trim laimejahs isbeht. Bet ari schee trihs tika pehzak rohkâ dabuti un nobendeti. Dsihwi palika 17 masi behrni un schohs Mormoni pee fewis nehna audsieht, zeredami ka wini jaunuma peh; no padaritahs fleplawibas mas atmine-schotees. Dauds mehneschi bij pagahjufchi bes wehsts no emigranteem; dohmaja ka wini kur galu atradufchi, bet kur un ka, to neweens nesinaja teitt. Weidsoh; schi leeta apklufa un peh; tam nahldam; kara laik; pawisam tika peemursta. Sleplawu isdalija emigrantu mantibu fawâ starpâ un no schahs tika wehlah; pee Sahls esera daschs dahrgs rohtas gabals, ihpaschi juweles, redseti. Saudsetee behrni tomehr bij jaw deefgan wezi, lai fleplawibas atminetohs, un daschi atkriteji apostati no Mormonu tizibas, kas paschi pee winas bij neh-mufchi dalibu, scheem behrneem jo flaidri wifu istahstija. Tagad ir sohds fleplawus panahzis. Zaur behrnu un mineto atkriteju isfazijumeem ir tagad fleplawiba un fleplawu wahrdi tikufchi sinami. Sleplawu starpâ atroh; dahs bijufchais bihslaps Filipis Smifs un minetais bihslaps Li, kuzi fawu wainu

pee teefas atsinufchi. Ari jiti dalibneeki, kas wehl naw mirufchi, ir pee teefas faukti un tomehr, lai ari peh; ilga laika, pelnitu algu dabuhs.

No Filadelfijas (Seemetu-Amerikâ) teef Wahzu awisei „Gartenlaube“ sinohs pah; to tur nahlofchâ gadâ noturamo pasaules leetu istahdi, kas, ta sinams, teef isrihkota fabeedrotu brihwwalstu simtu gadu pastahweschana; par peemiru. Is schi sinojuma kahdu drufku schi ussimefim. Pa istahdes laiku ari buhs brihwwalstu presidenta wehleschana un schahda wehleschana noteef ar leelu trohkfui, kas ihpaschi starp partijahm isjelahs un kur daschs kreetnu grubdeenu fahnd; dabuhn, pat ari pistoles brihschem teef leetatas. Presidenta wehleschana buhs fwehtdeenâ (4ta Juni peh; jaunus kalenderes rehkinajoh;) un fwehtdeena tur teef lohti zeeti fwehtita, bet waj tai deenâ fwehtdeenu eewehrohs? Zif stingri tahdi nosazijumi pah; fwehtdeenas fwehtschannu, to peerahda Konfliktus walsts nosazijumi, peh; kureem neween teef aisleegts pa fwehtdeenu eet pasraigatees, bet ari wihram naw atlants fwehtdeenâ fawu fewis nobutschoht. Ta nu ari minetas istahdes preekschneeki scho likumu eewehrojufchi, ta ka istahde pa fwehtdeenu nebuhs atklahta. Bet to schee lungi naw wis apdohmajufchi, ka tai leelakai datai kauschu tilai pa fwehtdeenu watas istahdi apmelleht, jo darbu deenas wineem jastrahda maifi pelnoht. Laudim strahdneekem leegt pa fwehtdeenu baudiht newainigus preekus un atspirdsinaschannu atpuhschanohs, tahda aisleegschana ir zeetrediba un to dara garidsneeki, kas nabaga laudim neweh; drufzin preeka un atspirdsinaschanas.

Issklaidrojums, tam raksteeuam, „Atbilde us rakstu „no Valtemales““

(Stat. „Mahj. weef.“ N 48.)

Apalschâ rakstijees newaru palikt ne-issklaidrojis, to atbildu 48 numurâ. — Gefahlschu no gala.

„Kahds Valtemaleets raksta:

1) „Siguldas basniza 15—20 un wairak werstes — tufchi.“ Id ir Siguldas draudses lohjektu gohds beskaunigi laupih;ts. Laudis brauz rindas ween fwehtâ deenâ us basnizu, ari kahjineeki deefgan ir redsami. Saprohtams „kahds Valtemaleets“ to laiku gut aistrachne.

2) „Nu buhtu dohmajams, ka wisi — usmusinati.“ Zau ageaki: „Tagad jaw zetorts gads, — bes basnizas.“ No schi ir redsams, ka ir gan laiks luhgtees: behdajetees ar behdigeem.“

„Kahds Valtemaleets“ ir fweeschneeks teem Kristus wahrdeem, Jah. ew. 4, 1—30. winsch dohma, ka wezâ war Deewu peeluhgt.

3) „Kahds „S.“ k. schahs lapas — draudses widu.“ Ta wehleschannahs glufchi riktigi notilufi.

4) „Nesaprohtams, kur zeen. rakst. — draudses widu.“ Ka „Mahj. weefa.“ 45 numurâ ir fazih;ts, ta ir gan. Valtemaleeschu wihreeschi, bes ween diwi, kur klah; Nameneeschu, Jaun-Kempeneeschu un pee schahs basnizas peederofchi Siguldeeschu, zil no schahm nupat pehdigi peeminetahm trihs walstehm naw jaw minetu wehleschanohs te isfazijufchi, naw man sinams, til tohs, kas paschi bija nahlufchi luhgdamees winu wehleschanohs jaunus basnizas kuhwes deht peekemt, tiku peenehmis — wisi to wehleschanohs isfazija, lai jauna basniza tiltu schi draudsei widu (pee Siguldas pufbasnizas, tas bija Jaun-Kempu muischâ, peeder Valtemaleeschu, Jaun-Kempenee-

ſchi, Nameneefchi un weena daſa Siguldeefchu), ap tagadejo Baltemal ſkohl buhweta, un wini tad preeſch tam tuſlin 500 rubl. palihdſibas ſohlja un ja ta notiktoht, dohſchoht dauds wairak. Zaur ſaweem ſaimneefem ari dauds ſeeweeſchi naudas palihdſibu ir peeſohljuſchi. Kam patihkaks, ſcho weh- leſchanohs laſiht, lai naht pee manis, es walſts-waldibas ſchnohru-grahmatas parahdiſchu. — Ir jaſaka: kur „kahds Baltemaleets“ tahdas ſinas ſagrabbis, ſintus (wina ſklaitlis ir no 200 lihds 900) Baltemales pagasta wihreeſchus uſrahdiht, kas tahdu nopraſiſchenu nepaſiht. Winſch gan buhs trahpi- jis laimigu Mahrtin-wakaru, kura wiſwairak pilsſehts maſki (zilweki, kas pahrghebrjahs) ir redſami. Naw gan wehl dſir- dehts, ka Baltemaleeſchu ſeeweeſchi buhtu par wihreeſcheem pahrghebrbuſchees un 48 numeru „atbildes“ ſarakſtitajam ſhini leeta ſawu padohmu iſſajjuſchi. Wihreeſchi ir to pee manis darijuſchi. Gaidiſim waj „kahds Baltemaleets“ nedohs ſhini leeta ſawu ſlepeno darbu lauka.

5) „Bet tas taſ buhtu pawifam aklam, — peegahdaht.“ Siguldas baſniſa naw wis draudſes weena gala, no winas lihds draudſes galu, lihds Maſchneefem uſ launageem ir 7—9 werſtes. Weza Kempes baſniſa (ne ta, kas 1872. gada tika nopohſtita), kas tagad wehl ſawu wezo gohdbihjigo waigu rahda (ſcho jaw gan ari „kahds Baltemaleets“ neſina, ta preeſch wina ir par praſtu), ir Kempes draudſes mala, wairak uſ riht- teem, uſ Amatas upes kraſta. Schauſchalas eet pa kanleem laſohht: „Ja tagadejo Siguldas baſniſu gribetu atmest —“ te preſi ir jaſaka: „Nepeewileetes, Deews neleekahs apſmee- tees!“ „Kahds Baltemaleets“ ſahſ muldeht, no baſniſas „uſ wairak ſohlſchenu.“ Prahtin, nahz mahjas! Es labprahht wehletohs ſinaht, waj „kahds Baltemaleets“ ari no Baltemal walſts beedreem, ka winſch ſaka: „no Baltemal pagasta dſih- wodameem lohzeleem“ ir wairak ſintu (ſcheem ſklaitleem naw gals, ſcho ſarehſinaht „kahds Baltemaleets“ wehl mahzaks, laikam aiſkrahſne, kamehr ziti laudis ſwehtdeenä uſ baſniſu brauz un eet) rubl. peeſohlitus dabujis. „Kahds Baltema- leets“ leelahs ſawä warä tureht muſchneeſibu (wina muſch- neeziba zita gan naw, ka ta, kas lihds ar wina aiſkrahſne ir, kuru ziti ſauz: pruhſchi, prufaki, tarkani u. w. z.) un ſchei- jeenes muſchu ihpaſchneekus. Antin, kur ſtabulite — ja labi gribi ſinaht ka ar to no muſchneeſibas eeſohlitu 1000 rubl. un ar ſchejeenes muſchu ihpaſchneeku buhſchenu ſhini leeta ir, nahz ſchurp, es tewi peeweddiſchu pee ta, kas tawu tumſch- prahhibu, zil ſanemt ſpehſi, gairſchu darihs. Pee akminu (zits matials pee ſagahſtas baſniſas wairs naw derigs) uſ jaunu weetu aiſweſchanas „kahds Baltemaleets“ pawifam netiks luhgts, nedſ ari no wina kahds grafis naudas preeſch tam tiks pra- ſihts, talihds no peeſohlitas 500 un wehl wairak rublu nau- das preeſch tam netiks nemts. „Kahds Baltemaleets“ ir ne- wakigs aiſeet uſ Zann-Kempu muſchu to wehl atlikumu no nolauſta baſniſas tohrea apſlatiht, zil tas ir ſaplaſajais, ka bail ir wehtras laikä winam klahht eet.

6) „Noſchelojams ka — netiks buhweta.“ „Kahds Bal- temaleets“ eeleed papreeſch ſaka-ſwahrkös, bihdamees ka zaur „tahdu rakſtu ſchleſchjanahs ſazelta“ un beidsoht uſtrauj pra- weeſcha-ſwahrkus un uſſauz: „nebehdamees par baſniſu, kura nekad netiks buhweta.“ Winam leekahs labaki buht beſ baſ- niſas peetik. Es lihds ar dauds dauds Deewa-namu mihto- damahm diwehſelehm nahku pee mihligahm ſirdim, karſti luhg- damees: „behdajatees ar behdigeem,“ „palihdſeet mums, lai

dabujam mihtu Deewa-naminu un ihpaſchi tahda weeta, kur ſautini beſ leelas gruhthbas pee wina peetik war.“

7) „Kahds Baltemaleets.“ „To netizu, ka „kahds Balte- maleets“ rakſtitajs ir bijis, tas ſawus walſts-beedrus ta rak- ſtidams wis ne-aplaunotu.

8) „Wairak wahrdä,“ naw latwiſki; Latweets ſaka: wai- raku wahrdä.“ Baltemal walſts wezakais: A. Lindin.

Iſſklaidrojums un peeſihmejums.

Uſ dauds wehſchanohs ſchini beidsamä numurä peeleeſam plaſchaku iſſklaidrojumu pahr Watta iſgudrojumu.

Weenkahrſchi ſtrahdadama Wata maſchina bij preeſch ſawa noluhka, preeſch uhdens pumpeſchanas, wehletu pilnibu pa- nahkuſi. Bet Watta zentigais gars ar to wehl nebij meerä; winſch gribeja ſuta ſpehku pee wiſeem induſtrijas darbeem pa- lihga nemt. Weenkahrſchi ſtrahdadama maſchina preeſch tam nederiga; jo wina war tik tahdu ſwaru taiſat uſ augſchu wilkt, ka p. p. pumpja ſtangu, kamehr induſtrija leetajamas maſchinas wiſas greeſdamahs kuſtaks. Tahdas greeſdamahs ſpehka maſchinas, par tahdu laſtajem buhs paſihtams uh- dens dſirnewu rats, ir tik tad preeſch darba labas, kad wi- nas ſawä kuſteſchana weenlihdsigas, t. i. kad winas lohti ma- ſös bet lihdsigös laika gabalös ikreis par tikpat leelu zela ga- balu uſ preeſchu eet. Watts tapehz luhloja ſuta maſchinu buhweht, kura ik azumirkta ſtrahda un kura ne ſtum waj welt bet greeſch. — Lai maſchina weenlihdsigi ſtrahdatu, tad wa- jag kluzim uſ augſchu eijoht ari darbu paſtrahdaht, t. i. ſu- tam wajag kluzi ne tik ween leja bet ari uſ augſchu dſiht. Watts to panahza zaur muſju 5 fig. uſſihmetu weenkahrſchu zilindera eerikti. Ja kluzis uſ leju dſenams, tad wajag ſu- tam no katla nahloht augſchpus klutſcha zilinderi nokluht un tai paſchä laikä zilindera apakſchejai ruhmei ar kondensatori ſaweenotai tilt. Ja winſch uſ augſchu dſenams, tad ohtradi. Preeſch abeju ruhmu, (wirs un apakſch klutſcha) ſaweeno- ſchanas te ar ſuta katlu, te ar kondensatori, winſch nehma ta ſaukto tſchetru zelu ankenu. Schahda ankena darboſcha- nohs zetorta figura labaki iſrahda, neta to ar wahrdreem teikt waretu. Strumpe A eet uſ ſuta katlu, ſtrumpe B uſ kon- densatori. I figura tſchetr-zelu ankenis ir ta greeſts, ka winſch ſuta katlu ar zilindera wirſeju ruhmi ſaweeno un kondensa- tori ar apakſchejo; II fig. winſch ſaweeno ohtradi. Ka re- dſams, tad teek I fig. kluzis uſ leju, II fig. uſ augſchu dſihts. Tſchetrzelu ankenam daſchadas kluhdas un tapehz tika pehzak wina weeta daſchadas zitas konſtrukzijas eeliktas, kuras wiſ- pahrigi par ſuhreſchenu (Steuerung) ſauz. — Ja ſcho ma- ſchinu, kuru par diwkahrſchi ſtrahdadamu maſchinu ſauz, ar agrakaju ſalihdſinam, tad wina tai paſchä laikä diw- reis tik darba paſtrahda bet ari diwreis tik ſuta iſtehre, ka weenkahrſchi ſtrahdadama.

Pee agrakajas maſchinas bij kluzis pee balanſeera ar keh- dehm peeſtiprinahts. Un ar tahdu peeſtiprinaſchenu ar it labi wareja iſtik, jo ſchäi kehdei bij kluzim uſ leju ejoht, tik ba- lanſeera uſ leju wilſchana ja-iſdara. Bet pee diwkahrſchi ſtrahdadamas maſchinas bij kluzis ar balanſeeri zaur ſihwu ſtangu jowaweeno, lai kluzim uſ augſchu ejoht ari balanſeera gals uſ augſchu waretu tilt ſtumts. De nu bij atkal jauna konſtrukzija wajadſiga, jo klutſcha ſtanga eet zaur buſi taiſni uſ augſchu, kamehr balanſeera gals pa rinki eet. Lai ſtanga buſi ne-iſlauſitu, Watts peeſtiprinaja ſtangu pee balanſeera

zaur fewifchku, pajcha isgudrota, konstrukziju, kuru tagad par Watta parallelogrammu fauz. Winai ir schahda cerikte (6 fig.): pee balanseera ir diwas weenu garumu stangas A un B, us tapahm ta peestiprinatas, ka winas war grohsitees. A un B apafschgali ir zaur stangu C faweenoti, atkal zaur tapahm, Zetorta stanga D ir zaur tapahm ar weenu galu pee stangas B, ar ohtru pee maschinas stelehm ta peestiprinata, ka wina ari war grohsitees. Klutscha stanga E ir ar stangu A zaur to A un E faweenodamu tapu ta faweenota, ka wina ap scho war grohsitees. Ja schahm stangahm pareis garums, tad winas maschinai strahdajohb ta lohdsifees, ka Klutscha stanga E weenadi tai pajcha lihni ja warehs kustetees. Lai no us augfchu un leju eeschanas greefchanohs isdabutu, Watts peestiprinaja pee balanseera ohtra gala stangu, (dsineja stanga) kura zaur ihpafchu klohki nolikto welbohmi greefch. Tas noteek tapat, ka pee ratina. Lai maschina jo weenlihdfigi strahdatu, Watts peelika winai schwungratu. Schim wehl bes tam ir noluhks, tais brihschds, kad klohki wifaugstaki un wifsemaki stahw, winu us preefschu pagreest, lai dsineja stanga winu us leju fpeest jeb us augfchu wilkt waretu. (Schwung-rata darbofchanohs war katris ari pee ratina eewehroht.)

Ar schwungratu ween wehl nebij maschinas kustefchanahs weenlihdfiga padarita; waijadseja wehl ceriktes, kas eefsch zilindera ee-eedamu futu reguleeretu t. i. futu katreis tahda dau-dsumä eefsch zilindera eelaistu, ka lai maschinas kustefchanahs weenlihdfiga paliktu. Jo gadahs, ka maschinai brihscham drufku wairak, brihscheem masal darba, ka futu katla weenreis kar-staks un stipraks, ohtrreis wehfaks un nestipraks. Maschinas kustefchanahs reguleereshana noteek tai strumpä, kura futu katlu ar zilindera faweenno, zaur ihpafchu klapi („Drosselklappe“). Winfch ir mnhfu 7 fig. K. Bet kas lai nu klapi pagrohfa? Sinams, ka wiflabaki buhtu, kad maschina pati to isdaritu. Septita figurä mehš redsam tahdu no Watta isgudroiu klapa grohsitaju. Winu fauz maschinas zentrifugal-reglatoru (no widus behgdamu regutatoru). Wina cerikte ir schi: stahws welbohmis A war ihpafchds legherds greeftees un zaur, ap ripu apliktu fiknu, tikt greefš. Welbohmi scham ir widu iskalts zaurums, zaur kuru stangas B un B eet. Schahs stangas ir widu zaur tapu C faturetas, ap kuru winas war greeftees. Scho stangu lej-galds ir fwarigas metala lohdes D un D peestiprinatas, winu augfchgali zaur tapahm ar ihfajahm stan-gahm E un E fajeeti. Stangu E un E augfchgali ir pee

rinka F peestiprinati, kurefch us augfchu un leju us welbohna war flihddeht. Ja F us leju flihddehs, tad, ka figurä redsam, tiks zaur stangahm G un J klapis zeeti greefš; ja us aug-fchu — tad wata. Bet figurä ari redsam, ka rinka F stah-wollis ar abahm lohdehm zeeta fakara un ka, ja lohdes augfi stahwehs, tad minetais klapis tiks aifgreefš, ja semu — tad atgreefš. Schahm lohdehm tad ari klapa grohsifchana ja-is-dara. Ja welbohmiti no klohka welbohna zaur, ap wina ripu apliktu, fiknu, greef leekam, tad winfch greefšfees ahtrak, kad klohka welbohmis ahtrati greefšfees t. i. kad maschina ahtrati ees; kad klohka welbohmis lehnal greefšfees, tad regulatora welbohmiti ari. Kad regulatora welbohmis meera stahwehs, tad tuwofees lohdes zaur fawu fwaru jif fpehdamas semei un atgreefš klapi K glufchi wata. Ja welbohmiti A fahks greefš, tad buhs lohdehm ari rinki jagreefshahs, un zaur scho greefchanohs winas dabuhs zentrifugalu (no widus behgdamu) fpehku un fahks us augfchu pazeltees, tapeh; ka tapa C wi-nahm nelauj prohni ffreek. Jo ahtrati maschina, un lihds ar winu, regulatora welbohmiti greefšfees, jo augstal pazeltees loh-des un greefš klapi jo wairak zeeti. Zaur klapa zeeti gree-fchanu teek masal futu zilindera un maschinai waijadsehs jahkt lehnal eet. Ja maschina par lehni jahktu eet, tad greefch re-gulatori klapi ta, ka wairak futu zilindera eekluhst, maschinas kustefchanohs pawezinadams.

Lai maschina pati jif fpehdama fewi aplalpotu, Watts lika winai preefsch futu atdsifinashanas un preefsch katla pildi-fchanas waijadfigu uhdeni pajchai pumpeht. Preefsch katla pildi-fchanas tika no kondensatora ispumpehts, tur jaw apsil-dihts uhdens isleetahs.

Astota fig. mums rahda Watta maschinu weena gabala. A ir zilindera, B strumpe no futu katla C Watta parallelo-gramms, M dsineja stanga, N schwungrats, K stuhreshanas dsinejs, D kondensators, H auksta uhdena pumpja stanga, E gaisa pumpis, J katlu pildidams pumpis. Wifa maschina gul us stipra, kattu afminu pamata. Maschinas steles ir dselses.

Beidsoht wehl japeemin, ka Watts sawa laika futu tik dru-fku stipraku par weenu atmosferu bruhkeja. Mufhu laikos futu teek lihds 10 atmosferu stiprs, un wehl stipraks maschi-nas isleetahs. Tahdas maschinäs kondensators atmests un futu teek no zilindera taisni ahra isdihst, pee kam faprohtams wee-nai atmosferai lihdsiga dala no futu fpehka isput. J. J.

Atbildedams redaktehs Ernst Plates.

Wahjas weefa lasitajeem un draugeem par sinu.

Lai Wahjas weefa issubtishana waretu peh; kahrtas un bes kaweshanas notikt, tad luhdsu apsteletajus, lai pee laika man us-dohd sawu wahrdu un dsihwes weetu. Maksa paleel ari us preefschu ta pate ka agralds gadds, prohni 1 rubli, peelikumums 75 Kap. un pastes nauda 60 Kap., ta ka teem, kam pa pasti japeefuhita, par gadu jamaksa par Wahjas weefi ween 1 rubl. 60 Kap. un par Wahjas weefi ar peelikumumu 2 rubli 35 Kap. Teem, kas sché pat Rihgä il nedelas sawu lapu fanem waj leel fanent, — teem ta pastes-nauda sinams naw jamaksa kahrt, bet tee dabuhn Wahjas weefi ar peelikumumu par 1 rubli 75 f. un bes peelikuma par 1 rubli.

Rihgä: Wahjas weefa apsteleschanas teek preti nemtas manä drukatawä un grahmatu bohde pee Behtera basnizas; Behterbur-gas Uhr-Rihgä Kalku-eela N 18 Winkmann t. pak-lambari Martinsona namä, un Weifa t. bohde pee leela pumja; Babr-daugawä pee Stabusch t. pret Holma t. fabrika. Tad wehl zitäs pilsehtäs apsteleschanas preti nems, prohni: S lohka: bir-germeister Pohlmann t.; Behfš: lohpmanis Peterfohn t.; Walmeerä: C. G. Trey t. sawä grahmatu bohde; Walta: Rudolf t. sawä grahmatu bohde; Selgawä: J. Schablowfky t. sawä grahmatu bohde; C. Höpfer t. sawä bohde pee tirgus platscha un S. Allunan t. sawä grahmatu bohde; Talfds: lohpmanis Simfen t.; Saunjelgawä: Adolf Schwabe t. sawä grahmatu bohde; Dohbelä lohpmanis J. Dawidofffky t. sawä drahnu bohde; Kuldigä: lohpmanis Lagding t. sawä bohde un tad Daustä Gwerke t. sawä apteeti.

Ernst Plates,

Wahjas weefa apghadatajs un redaktors.

Sludinafchanas.

Ernst Plates grahmatu-bohde

Rihgā, pee Behtera basnizās,

tur' weenumehr pilnigā krahjumā un pahrdohd par nenodungejamahm zenahm:

Sprediku-grahmatas ar ewangeliumeem un lezjoneem, no Banfawa un Rohde, spredikus pahr swehtem desmit Deewa bausleem.

Luhgschanas-grahmatas, tā: Gariga dwehseles-bariba, Behrku-rohta un zitas.

Deewgaldneeku-luhgschanas un **luhgschanas preefch eeswehtijameem jaunekleem**: Dshwibas amohke, Kristigs draugs, Pamahs, tā jafataifahs uf Jesus sw. wafarinu u. z.

Garigas dseefminas, tā: Swehtas dseefmas, Jhsas dseefmas, Swehtdeenu kohle, Deenishlas garigas dseefmas un Teiz to lungu mana dwehsele.

Skohlas grahmatas:

ABC, weza un jauna.

ABC, Kreewu, diwi fortes.

Bilshu abbezēs, lahbas pezas fortes.

Atlas ar septiņpazmit lantfahrtehm un istabshchanu.

Behru-draugs, pirma lastfch. gr.

Bej schihm tē minetahm grahmatahm ir wehl dabujamas wisadas lastfchanas, pasafas, mihllu- un singu-grahmatinas, daschadas bildes ar un bej pehrwehm u. t. pr.

Dseefmas ar nohtehm preefch skohlahm, tā: Dseefmu-krohnis, 100 dseefminas un singes no Saunita, Dseefmu wainags trihs dalās, Dschetrbaltigas dseefmas trihs dalās, Dseefmas preefch jaukteem kohreem, Dseefmu rohta trihs dalās u. z.

Dshwiba maife, jaunā drulā.

Siropas lantfahrte.

Geografijas no Pandt, Spiels u. z.

Katfismes, tā: Dshwibas zefsch, Heerwagena katfismis, Berenta, Schilling u. z.

Kreewu walodas grahmatas no Webera, Laubes Indrika, Uttinga u. t. pr.

Mehrischanas-mahziba no Brasche.

Pasaules stahstu grahmatas no Schulz un Gibbeit.

Rehkenu-grahmatas no Tehrauda, Bankina un Wagnera.

Skohlas-maife I. un II. data.

Swaigshnu-jeb debefš-mahziba no Dauge.

Laika-grahmata no 1876. gada.

Beribas beedriba.
Nomita Ans Pluge tai 18. Dezbr. 1875. N. 665/25.
Preefchneeziba.

Wezam Mahrtinam
Dinaburgā,
daudf paldees
par masu swrtinu aistahweshchanu.
J. D.

Buhwmeisteri,

kuēi Kastranes pagasta-skohlas- (mubra) nama buhweshchanu gribetu usnemetes, teel usajzinati, 10tā Janwari 1876. ar skaidrahm leezibahm, pee schihs walbifchanas uf torgu atmahst.
Kastranes pag. walb. (Suntaschu draudse) 15tā Dezembr. 1875.

Beribas beedriba.

Winas beedri teel laipni luhgti tai 31. Dezbr., tā pee jaunagāda wafara, šapulzefees, fur tad taps preefch bahrineem seemas-swehtu-eglite dedfinata.
Preefchneeziba.

Tai nakti no 19. uf 20. Dezemberi, ir Kohlnefes walsti Kastr mahzja issagti diwi firgi, — abi tumšhi bruhni ar baltahm šimehm uf peeres un uf preefchlahjahm, — weens 12 gadus un ohtris 10 gadus wezs. Gohdigs atradejs dabuhs labu pateizibu.

Dif'a jaun-patenteerechts

uguns dsehshamais aparats,

Io war weegli uf muguru nest un kas pats no fewis strahda, desmit gadus alkanta teefiba (pri-wilegiums) preefch wisas Kreewijas, drohshafkais patwehruma-sihdseklis pret leeleem uguns-greh-leem no

Lipman un beedra, Glasgowā.

Schis aparats ir wisās dselss-zela stanzijās, daschadās fabrikās, petroleuma un elas magasih-nēs, uf sehgeku un damflugeem, spihkerās, prezu-bohdēs, kalnu-raftuwēs, ohgtu bedrēs, teaterās, hospitafās un katrā watejā ehkā tizis apgahdahts

un par labu atšihst un ihpaschi preefch lauzi-neekeem tas ir pa wisam derigs, fur katru reisi newar wis labus dsehshamus aparatus drihšpā rohkā dabuht.

Zena preefch leeleem aparateem 70 rubt. bej peesuhstichanas maksas, zena preefch maseem aparateem 60 rubt. bej peesuhstichanas maksas.

Pahrdohschana Rihgā pee general-agenta

C. S. Bornhaupt,

leelā Smilshu-eelā N. 40,

tā ari pee **Hartmann un Lifs** t. t.,

Rakku-eelā N. 6,

Zelgowā pee **Georg Ueffche** t., **Bauskā** pee **Eduard Drenger** t.

No zensures atwehlehts. Rihgā, 24. Dezemberi 1875.

No polizejas atwehlehts.

Dritehts un dabujams pee bilshu- un grahmatu-drihetaja Ernst Plates, Rihgā, pee Behtera basnizās.

Tē flahst peelikums ar sludinafchanahm.

Sludinaschanas.

Latweefchu Kwisēs

No Kurmišču pag. waldišchanas,

(Mihgas aprinki, Siguldas bāsnijas draudšē) teel zaur šho wišī šhi pagasta-lohžekti zeešhi usaižināti, jāvās nodohšchanas drihsumā, wišwehlafti lihds 1. Februari 1876 šhē nolihdsināht.

Kas šho usaižinaschanu wehrā neliks, kritihs likumigā strahpē.

Kurmišču pag. waldišchanā, tai 8. Dežbr. 1875.
Pagasta wezalais: P. Kalnīn. 1

➤ **Weens (aprezejees) muiščas - ftrihwers,** (Buchhalter) kas ar muiščas-saimneziibu proht apeetees, melle us jaunu gadu weetu. Klabatās sīnās pateiz G. Frede t. (Arefe Kene-waden-Kaibel pr. Kīngmundshof.) 1

➤ **Weens neprezejees kalesis** teel preefšy Launetaina paštes-stanzijas mellehts. Klabatās sīnās turpat pee stanzijas preefšneeka. 1

Walmeeeras aprinki, Umurgas draudšē, Rosen-beta muiščā tiks

muiščas - tihrumi ar plawahn un weens frohgs no Jurgem 1876 isrenteti. Turpat ari

weens dahrsneeks, las ar tohs lohpus rente, war weetu dabuht. 2

Weenas

jaun-usbuhwetās

muhra dširnawas

ar wišu labako ceritti, 7 wertes no Leepajas dšels-jeta stanzijas Bonemunof, ir sem labeem nolihgumeem isfrentejamas. Salogs teel pagebrehts.

Dubultōs.

Weens sūhra-plazis, us tūru weens ledus-pagrabis un flaihti leeli lapulohki atrohdahs, weenu zetort-datu puhrawetas leels, ihsti preefšy beferijas un bohbes jeb dšheerem pahrdohstahwas ceriltēchanas derigs, leeljeta mola, blatus kaufmanam Freymanam, teel pahrdohhts. Tuwalas sīnās pee

A. Drescher,

Jelgawas Ahr-Mihgā, us leelo celu.

Maflawas Ahr-Mihgā, Aitern-eelā № 115 ir weena mahja ar plawachu grunti, kas ihsti preefšy suhrmanem jeb andelmanem deriga, teel bes kah-deem starpandelmanem sem labeem nolihgumeem pahrdohhta. Tuwalas sīnās turpat.

E. Ch. Appelius fabrika-bohde

preefšy wišadeem doktern- un balbeeru-rihteem, hm, bandaschahm nu rihteem preefšy flim. un lohpschanas, Mihgā, taišni preti Wahju-teateram, Mohrberga namā.

Šhini bohde war papilnam dabuht un pehz palkšchanas ihwehletees wišadus ahrstu- un balbeeru-rihtus, brulas-johstas no ahdas un ar gumi pahrwilbas, lišira-sprizes, wezmahstu-sprizes un wišadus no gumi fagatawotus ahrstu-rihtus; tapat ari wišadus žitadu amatu rihtus, kas no gumi taišiti, tā: spritšy-maifus, gumi-šchuhes u. t. pr.

Korahditaju ar bildehm war tai bohde bes maf-jas dabuht.

Labu ahbotu-wihnu

pahrdohht 4 pubeles par 1 rubli un museeredamu (putodamu) par 60 kap. par pubele
Jakob Diehl, Suworow-eelā № 28. 1

lihds ar to peelitumu „Bāsnijas un Škohlas sīnās“ (redakteers Lutt-riinu mahjitajs J. B. Sakranowicz) malka us jaunu 1876. gadu tāpat tā lihds schim: **Jelgawā** sanemoht 1 rubl., **Mihgā** pee Daniel Minus kunga sanemoht 1 rubl. 20 kap. un par pasti peefsubtoht 1½ rubli. Kas 24 eksemplarus apstele, dabuhn 1 wirfā.

Apsteleschanas peenem: **Jelgawā**, awišchu namā Besthorn t. (Kexhera) leelā grahamtu-bohdē pee tirgus plawšha; **Kuldiģā**, Besthorn t. grahamtu-bohdē; **Mihgā**, Daniel Minus t. kantohri, Teatera- un Wehwer-eelas stuhri; **Jehfīs**, **Walmeeerā**, **Walkā** un **Pehterburgā** pee tureenes zeen. latw. draudšes mahjitajeem. Wišī Kursemes un Widfemes zeen. mahjitaji, škohlotaji, pagasta wezakee un ftrihweru fungi teel luhgti, apsteleschanas mihli peenemt un tahtaf apghadaht. 1

➤ Sina. ➤

Keween Wahjsemē, bet ari pašhā Englande atrohdahs tahdi blehšhi, kas us šawu flittu prezi wirfū fit to stempeli, tahda ir teem sen isflaweteem un pašihstameem fabrikanteem, zaur ko tad daschš zilweks ari muhfu semes gabalā teel apmahnehts. Lai nu tahdas blehnas wairs newaretu idaribt, esmu ar weenu no teem wezakeem un wišu-wairaf isflaweteem Englandes fabrikanteem Sheffield pilssehtā notaišjis tahdu kontratti, ka wīnam buhs us wišahm preefšy manas gruntigas Englišchu magasihnes apsteletahm leetahm manu, zaur kontratti weenigi man peederigu sīhmi jeb stempeli wirfū fit. Šhi sīhme tā isftatahs:

Par wišu to prezi, us tūru schahda sīhme atrohdama, waru apgalwoht, ka ta ihsteni laba un teizama; pirzeji latrā jaunā prezes pašā atradihs šho sīnu ar manas rohkas apafschraiftu.

J. Redlich,
Riga & Sheffield

Schujamas maschines

wišās sortēs peedahwaju un par stiprumu galwoju zaur pilnigu leezibas rakstu. Teel eerahdihts, tā jafschuhj un ar maschinu ja-apeetahs, un us wehleschanohs dabuhn latwiskā walodā driketas pamahzischanas par walti lihds.

Bohmwilna, adatas, eta u. t. pr.

J. Lūth,

Mihgā, leelā Smilšchu- un Bruhweru- celu stuhri № 9.

Rupat tita gatawa un wisās grahmatu-bohdēs dabujama:

Widsemes, Igaunijas un Kursemes laukahrte

preeksch ftohlas-bruhkes, ar Wahzu, Latweeschu un Igaunū weetu nofankumeem.

Behrwēs drukata maksā 20 kap.

Rihgā un Tehrpatā.

Uppahdata no Schnafenburga.

War eewehroschanu.

Lai pahrstatifschanahs nenotiltu, daru zaur scho sinamu, ka linu- un pakulu-
dšijas is Kengeraga Baltijas wehrptuwes pee Rihgas, kas ar pirmo gohda-
maksu us tahm isstahdehm Pehterburgā, Parihse, Rihgā un Jelgawā ir titufschas apdah-
winatas, teet tā libds schim, tā ari us preekschu weenigi par fabrikas zenahm pahr-
dohtas pee manis Rihgā, Kungu-eelā Nr. 12.

R. Johu Hafferberg,
wehrptuwes magafihne.

Pee Widsemneeka.

J. Martinfohna fahls-bohde, Pehterburgas Uhr-Rihgā, Kalku-eelā Nr. 8.

Draugeem un passhstameem Widsemē daru sinamu, ka Nowembera eesahkumā
dabujam is Anglijas fskaidru lasitu

akmins=fahli

no wislabafas sortes; bes tam wehl pee mums war dabuht, labu melnu lapu un
zigaru tabaku, wisadas sortes spitschras, uhdens fskaidru petroleumu, wisadas
sortes sikkes un fahli.

Dapehz ka wisas prezes taisni is Ahrsemehm un Kreewijas dabujam, waram par
labahm prezehm katrā reisā galwoht; riltigs swars un laba apdeeneschana nekad netruchs.

Ihstena 1861. gad. dibinata

Sander Martinfohna

dselsu-bohde.

Uhr-Rihgas Kalku-eelā Nr. 16, pascha namā,
Rihgā.

Lehgeris no wisada dsels, bleka un tehrauda, it ihpaschi: Sibirijas
un Sweedru dsels, Angleschu federu- un gus-tehraudu, grabpius,
schihberus, plihkes, juschkas, lohgu- un durwju-enges un atflehgas.
Tschuguna un dsels fkrabs- durwis, zepeschu- fkrabsnis, tehrauda un dsels
schkipeles ar un bes lahteem, wisadas draht, maschinu- un pakawu-naglas,
gatawas dreijatas no wisulabalahs sortes asis ar tschuguna bufschm, Hamburgas,
Stetines un schejeenes juntu- un ahdu-papes, gatawus Wahzemes- arklus,
Berlines kobka-, dsels- un ratu-skrubwes, baltas un pusbaltas lohgu-glah-
ses par fabrikas zenu, jaunmohdes schindeitu-ehweles, trahnu un degutu un
zitas pee mahjas fainneeziabas derigas prezes.

Riltigs swars.

Leezeet wehrā manu adresi, jo es ne-usnemohs nekahdas atbildes par zitas
bohdes us manu wahrdu pirktahm prezehm.

No jensures atwehlehs. Rihgā, 24. Dezembri 1875.

Drikehts un dabujams pee bilschu- un grahmatu-driketaja Ernst Klates, Rihgā, pee Pehtera basnijas.

Naudas-papihrus.

Udewu biketes no pirmas un ohtras isleeneschanas
Widsemes un Kursemes atfakamas un ne-atfakamas
liblu-grahmatas, bankbiketes, inskripciones, Gelfsch-
Rihgas un Ahr-Rihgas 5 1/2% liblu-grahmatas,
wisadas dselsu-zetu ahzijas un obligacijones un t.
pr. pehr un pahrdohd pehz fatra laika wehrtibas.

C. S. Salzmann,

1 Kantoris Rihgā, Kalku-eelā, „Stadt Londones“ kral-
teeri, awalkschaja tahschā.

War dabuht

wisadus lohtus, ritena lohtus, ohsola un ohscha deb-
lus un blantas, ari spundetus un ehweletus gal-
dus u. t. pr.

Jakob Dombrowsky

lohtu pahrdohtawā
blakam uhdens=skunstei.

C. W. Schweinfurtha

wihnu pahrdohschana

Rihgā, preti birschai,

peedahwa fawu bagatu krahjumu no wisadehm ahr-
femes wihneem, rumu, konjaku u. t. pr. un dara
frohdsineklus us tam usmanigus, ka ta patente, kas
atlaui pahrdoht

Kreewijas ihstohs wihnohgu wihnus

is mahjas un preeksch turpat dserechanas, maksā
preeksch lauzencekem 5 rub. un preeksch pilskre-
neekem 13 rub. un ka ta preeksch nahfoshā 1876.
gada jaw Dezembera mehneji ir isnemama.

Leelakais krahjums

Keisarijku spehlu-fabrishu,

kā spehles-lahrtis no wisadahm jortehm un zenahm;
pahrdohschana pa frohna-zenahm.

Atkalpahrdewejeem pelnas-teesja.

Spehles-lahrtis no 10 kap. par spehli tur un pee-
dahwa

Brabli Kamarin,

preti rahrukscham.

1 Rosendorff alus-bruhsi pahrdohd itin labu, stahru
un ilgi nogulejusohs

Bairischa-alu

leelā wairumā par 8 rubl. i. muzu.

3 Bruhscha waldiba.

Pulkstenu,

dabult-lapfetu fudraba antera-pulkstenu no 12 rubl.
fahloht, fudraba zilindera-pulkstenu no 8 rubl. fah-
loht peedahwa

C. Zansohn,

leelā Rehninu-eelā № 3, preti muses namam.

Smalkas un rupjas klijas

passhstamā labumā pahrdohd par lehtalahm zenahm

Albert Drescher,

Jelgawas Uhr-Rihgā, leelā eelā № 4. 2

Weens pagraba dsihwoflis,

kas ari preeksch masas andeles-weetas ir derigs, ir
isihrejams Gelfsch-Rihgas leelā Rehninu-eelā № 22.

2 Weeni juhrmanu-wahgi un weenas
tamanas stahru preeksch pahrdohschanas
Dohschu-eelā № 7, tumu pee kara-spitakeem.

No polizejas atwehlehs.

Seeweefcha mihlestiba.

Sulainis atlaufchanu dabujis teiza:

„Ahrā stahw kahds mescha-kungs is manas dsintenes; winsch wehl scho wakaru wehlahs ar Zums runaht; peežas deenas winsch ir no deenesta brihws un tshetras deenas jaw ir pagahjuschas, tā ka winam rihstu wakaru wajaga mahjā buht, zitadi winsch waretu fawu weetu pasaudeht. Winsch ari teiz, ka labaki fawu weetu pasaudetu neta mahjā brauktu, pirms ar zeenigo ministera kungu nebuhtu runajis. Kas winam falams, to winsch tikai weenigi Zums waroht teikt.“

„Lai eenahf, kaut tagad gan wehls laiks,“ ministeris atbildeja dohmigi un sulainis isgahja. Pa masu brihtinu durmis atdarjahs un weenlahrschu drehbēs ghebees wihrs eenahja.

„Ar ko Zums waru palihdsiht, ta tik wehlu ar mani wehlatees runaht?“ ministeris jautaja.

„Augsti zeenigs ministera kungs, es Zums atnesu no fawas mahtes pehdigahs labas deenas,“ mescha-kungs atbildeja.

„Nu Zuhju mahtes? — — Kā tad winu jauza?“ ministeris waizaja.

„Manai mahtei bija wahrds Marija T, dsimufe R“ mescha-kungs atezaja.

„Marija T, dsimufe R?“ ministeris issauza un nobahleja.

Tagad schini brihdi winsch pehz ilgeem gadeem fawas wezas mihlakas atminejabs. Sirds-sahpes winu stipri sagrahba, bet tomehr winsch tahs drihs pahrspehja un beigās atbildeja: „tā — tā —!“ un tad mescha-kungu luhdsa, ar ko winsch tam waroht par schahdu pawehstschanu atlihdsinaht.

„Man ir wehl ohtra luhgšana, zeenigs ministera kungs. Mana mahte man teiza, ka jaunibas deenas Zuhš winai reis esohht dahwinajuschi baltu rohschu kruminu un tagad winas wehlešchanahs esohht, tahdu rohschu kruminu no Zums isluhgtees un to us fawu kapu eestahdiht. Beidsiht man schē Zums japafneeds no manas mahtes beidsama wehstule preekšch Zums.“

Ministeris ar drebofchu rohku fanehma wehstuli un to nolika us rakstamu galdu.

„Zeenigs ministera kungs, tagad esmu fawas mihlas mahtes pehdigo luhgšanu pee Zums ispildijis un nu es waru preezigs us mahjam brauktu!“

„Staigajat laimigi, pirms schi nedela aistezehs, Zuhju mahtes wehlešana tiks ispildita; bet tahdam labam mahtes dehlam, kahds Zuhš esat, ari labas weetas wajaga; es gahdajchu par Zums,“ ministeris fajija, mescha-kungam rohku fneegdams un tad to atlaida.

Ministeris pehz tam ilgu laiku sehdeja galwu us semi nofahris un dsili dohmās nogrimis. Pehdigi winsch pehz spalwas kehra, gribedams fawu preekšch tam jaw eesahkto runu pahbeigt, bet fur winsch eepreekšchu bija eesahjis, tur ari winsch palika. Sawā sirds apjufschana winsch eeraudsija to eedoht wehstuli, panehma to un eesahkta lasiht. Bet kahds behdigs winsch isfkatijahs, wehstuli lasidams: wina azis bija pilnās afaru un beidsiht winam wehstule isrohlahm iskrita. Winsch no sehdehta uszehlahs un pee atwehreta lohga preegahja, spohschas swaigšnes debefs isplahijumā apluhkoht.

Mihla agrumā sulainis eenahja un lohti fabihjahs, fawu kungu wehl pee lohga stahwam eeraudsidams. —

Lai paschā deenā bij awišes lajams: „Slimibas deht ministera kungs newar fapulzē buht, kamdeht schodeen sehdeschana netiks notureta.“

Apfohlitais rohschu krumis tika wehl tani paschā nedela nosuhthits un us nelaiķes kapa usstahdihts.

Schis stahšs lasitajeem no jauna peerahda, ka neweendas lauschu kahrtas nereti isjauz un isuhjina zeribas pilnu mihlestibu.

Winsch no augstas kahrtas, no grafu dsimuma buhdams, arweenu augstaki gohdā kahpa, lihdi beidsiht tika par ministere preekšchneeku, kas neween no fawa waldineeka un no fawas tautas tika gohdahs, bet ari ahrsems labā gohdā stahweja. Pehz pafauls nolikumeem winsch tik tad wareja pee pilnigas gohdaschanas un zeenischanas klucht, kad winsch fawa dsimuma un kahrtas prasijumus eewehroja un pee teenturejahs. Pee scheem prasijumeem peeder ari tahds, ka winam, ja winsch prezejahs, bija japrez laulata draudsene is tahda pascha augsta dsimuma. Winam par gohdu un flawu jaleezina, ka winsch us schahdu prasijumu jeb eeradumu masafjwaru lita neta us ihstu pateesu mihlestibu un bija ari fawai mihlakai ustizigs, un tomehr winsch fawu firdsmihlako nedabuja apnemt. Tas notika tā:

Winas mihlaka, skaisa profesora meita, nebija no muischneeku kahrtas, bet lohti mahjita un ar wiseem tikumeem nodabas isrohtata, tā ka wina pehz fawas isglitofchanas gan wareja buht katram leeklungam jeb grafam par laulatu draudseni; bet wina it labi sinaja, kahdi kawelli un gruhumi winas mihlakam buhtu japahrspeh, ja tas winu apprezetu, neween no augstas kahrtas dsimuschneem radeem, bet ari no siteem, ar kam winas mihlakam buhtu ja-eeschana. Bet netikai tas, wina ari sinaja, ka wina fawam mihlakam buhshoht par kawelli, ja tas walšs amatōs gribetu pee augsta gohda tikt. Tā tad wina apnehmahs no fawa mihlaka atfajitees un apnehma zitu, lai winsch tiftu no winas swabads. To darija ihsta mihlestiba! M. Tr . . . le.

Ludwigs tas Sihstulis.

Minchenes pilssehtas uskohpejam, kehniam Ludwigam, kura tagad zaur faweem stalteem nameem un skunšs-leetahm ir tikuse isflaweta wišā pafaulē, bija lohti dewiga rohka preekšch fawas pilssehtas isgresnojchanas. Kā winsch leelas sumas ar pilnahm rohlahm iskaišija, bija tihri apbrihnojama leeta. No atlauteem luhgšanas raksteem nedsihdeja un nesinaja neko; bet par to atkal laikrakstōs gandrihs it deenas wareja lasiht pahre kehniņa dahwanahm, kas preekšch skunšsbuhwehm waj basnijahm bija dahwinatas un laudis johkojabs, ka kehniņsch tikai tad ko dohdoht, kad tas teekoht awišes isfludinahs.

Kahdā deenā Ludwigs I. isgahja pa tahm winam jaw parastahm weetahm pastaigatees, kas pa ahrpilssehtas weentuligalahm weetahm jeb lihdi jaukam Anglijas dahrsam notikahs.

Kahdā jauki apehnotā weetinā winsch apstahjahs un nofehdahs us kahdu benki, fur jaw kahds jaunš zilwels, pehz isfkates students, bija nometees. Weza lunga sweizinaschanu laipni fanehmis, tas lasija sawā gahmatā nopeetni tabtak. No schihs weenaldisgahs istureschchanahs kehniņsch tuhli no-

manija, ka students wiau nepasifst; tas winam bija pa prahtam un winfch eelaidahs ar scho gudribas zeenitaju waloda.

Rehniufch: „Zuhs mahzatees tik nepeetri tai laikā, kur ziti eet pufdeenā; waj Zuhs wehl nemas ne-efat iffalkufchi?“

Students: „Waj tad weenumehr ja-ehd, kad ir iffalzīs?“

Rehniufch: „Kad es fawam wehderam waizaju, — ja!“

Students: „Nu, Zuhs wehders ar' ir zitadi eerikhteš, nefa mans; Zuhs warbuht warat ehst, kad Zums tiht, bet man wehl ir zitas isdohfchanas, kas man wis netauj weenumehr to dariht, ko mans wehders faka.“

Rehniufch: „Tā, kas tad Zums — peedohdat manu finkahribu — ir par tik leelahm isdohfchanahm, ka newarat ne pa-ehst, kad Zuhs wehders Zuhs us tam atgahdina?“

Students: „Mihlais lungs! Zuhs gan laikam fawā jaunibā ne-efat bijufchi nabags students, ka man tik ehremoti prasat. Waj Zuhs dohmajat, ka tahs grahmatas, kas man wajadfigas, par walti paschas pa lohgu leen eefschā? Kad es grahmatas gribu pirkt, tad man ehfchanas-griba zil tik ween eefpehjana, japknawina; jeb ja es pehz firds patifschanas gribetu ehst, tad atkal buhtu studeerefchana ja-attahj, un tatschu es to nedaru, lamehr wehl kaut kas ir ko eefihlaht, kur par fwahrkeem pahra gulshus war dabuht.“

Bahr schahdu atbildi isbrihnojees, fehniufch firdi dšiti aifgrahbtis studentim prasija: „Waj tad Zums ar to studeerefchana teefcham tik grehti eel?“

Students: „To gan dohmaju.“

Rehniufch: „Nu, kad Zuhs tahdā truhzibā efat un nelahdu palihdšibu ne-atrohdat, kapehz tad negreefchatees pee fehniina Ludwiga? kad winfch dabuhs sinahst, kahda Zums truhziba, tad winfch Zums teefcham kaut kā palihdšehs.“

Students newareja pee fcheem wahrdeem fmeeklus fawal-diht. Zuhs gan laikam efeet kahds fweefchineeks, jo zitadi Zums gan wajadsetu sinahst, ka fehniufch wis naw no „de-wejeem.“ Lai man tiftu palihdšehs, ka waru bes leelahu ruhpehm zauri wilktees, tad drohfchi lihds 400 gulshu ir wajadfigs. Un tohs lai es no fehniina isluhdsohs? — Dohdatees labaf meerā, no ta fihfšula nefa nedabu!“

Rehniufch bija gaušchi preezigs pahr to, ka us schahdu wihū bij warejis dabuht sinahst, ko no wina dewigas rohtas dohma. Winfch atwadijahs no fchi jauna zilwela un tam firsniigi rohtu fneegdamis luhdša, lai winam fawu wahredu fakohst, ko fchis ar labprahst darija.

Drihs deenas wehlat pehz fchihš farunas ar wezo lungu, tika students us krohna rentejū aifzainahšs. Sche winam pahr leelu isbrihnefchanohs tika laipna wehstule ar schahdu faturu pasneegta:

„Mihlais jaunais draugs! Tā kā Zums preefch Zuhsu freetmas studeerefchanas pabeigfchanas 400 gulshu ir wajadfigs, tad man ir preeks, kad es Zums zaur fchahs sumas nosufhtifchamu waru palihdšigs buht.“

Zuhsu labprahtigais

Ludwigs tas Sihfšulis.

Tizibas wajafchanas augli.

Breefch kahdeem 100 gadeem atgadijahs schahds notikumis Franzija Zulufes pilsehtā. Tas bija tā: Zahnis Rosenbergs bij jaw labi wezigs lohpmanis Zulufes pilsehtā, turpat jaw 40 gadus bij nodfihwojis andeledamees, un deht fawas taif-

nigas andeles, winfch tika zeenihšs un gohdahts no wifseem kaimineem, pasifstameem un draugeem, ka gohdigs zilwels, meerigs eedfihwotajs un labs tehws fawā mahjā. Ar wahredu fakohst: pee wina bij wifš, kas labam zilwelam wajaga buht.

Franzija ir walsts-tiziba katolu tiziba, bet Rosenbergs lihds ar fawu feemu un behrneem peedereja pee Kalwinu tizibas. Tikai weens dehls Rosenbergam bij attahjees no tehwu tizibas, wahrdā Ludwigs, un turejahs pee katolu tizibas. Gan fchis nebuhtu to darijis, bet winfch bija eemihlejis kahdu katolu tizigu meitu, un kuru zitadi nedabutu, ja pee katolu tizibas nepegreestohs.

Rosenbergs gohdigs un prahtigs wihšs un turklaht deewabijigs zilwels buhdams, gan neslaweja fawa dehla tizibas pahrmihfchanu, bet pazeeta ar flufu noskumfchanu un wehl fchim fawam dehlam dewa kahdu daku naudas, lai gan tehwu bij apfaintinajis. Rosenbergam bij kalpone no katolu tizibas; ta jaw 30 gadus pee wina deeneja, ta bij palihdsejufe audfinaht un lohpt wifšs wina behrnus. Schi kalpone pahf fawu lungu leezinaja, ka winfch efoht arweenu bijis ruhpiigs nama walditajs, ufzizigs kaiminfch un labs lungs faweem deenefmeekeem. Weza Rosenberga ohtrais dehls, wahrdā Kahrlis bija teefas sinafchanas studeerejis. No augst-flohlas atnahzis winfch gribēja palikt par adwakatu. Gan winfch pats, gan ari tehws daudfreis no augstahm teefahm luhdša, lai ufwehletu tahdu amatu — bet wifš bij weltigi! Winam atbildeja: „kas nedfihwo katolu tizibā, tas newar palikt par adwakatu!“ Tahda netaisniba lohsti apbehdinaja gohdigu jaunekli, tā ka tas no ta laika palika dohmigs un nofehrojees; daschu-reis winfch fajija faweem draugeem, ka gribohst few dšihwibu nemtees, jo winam wairs ne-efohst nelahda preeka dšihwoht.

Kahdreis bij fehst atnahzis kahds jauneklis pee weza Rosenberga, wahrdā Arturs, kahds 19 gadus wezs. Schis mihligais un gohdigais jauneklis bij atnahzis no tahla zela; nokufis buhdams eenahza pee muhsu lohpmāna, kas wiram jaw bija pasifstams. Wezais Rosenbergs, wina feewa, wezalais dehls Kahrlis un jaunakais dehls Pehteris bij pee galda, bet wina diwi meitas bij pee kahda radineeka aifbraukfchās.

Behz maltites wifš dewahs no ehfchanas kambara eefsch zitas leelakas istabas, tiko Kahrlis palika turpat, bet pehz kahda brihtina ari winfch attahja ehdamu istabu.

Rosenbergs wehl ilgi farunajahs ar Arturu, kas tam daudi stahstija, kā tam pa to tahlu zetu gahjis, ko redsejis un peedfihwojis. Kad nu jauneklis fchlihras, tad Rosenbergs to pawadija lihds nama durwim. Bet — af tawu leelu nelaimi! ko tee reds? — Kahrlis bija pakahrees pee preefchnama durwim! — Wezais Rosenbergs pats nogihbst, us Artura faulfchanu faskreen gan tuhlin mahjas laudis; bet glahbt wairs nespehj neweens, Pehters un Arturs stedsahs dakteri mekleht, bet ir dakteris nespehj wairs palihdšehs.

Ba tam starpam leels pulks laufchu fapulzejahs us eelas preefch Rosenberga nama durwim un kahds nebehdneeks isfauz: „Wezais pats ir fawu dehlu pakahris!“ — Sche nelainigi wahrdi un neganti meli drihs ispawfchahs laufchu pulkā un kahds zits nebehdneeks wehl peeleeft: „tas fweefchizigais Rosenbergs ar fawu beedri Arturu ir pakahris fawu dehlu, lai tas nepaleeft ari par katoli, kā wina brahlis.“

Gandrihs wifš leelā pilsehtā nebij neweens katolis, kas netizeja, ka tas teefcham teefa efoht, ka nespehzigais firm-

galwis pateesi efoht nonahwejis sawu dehlu; jo stary katoleem jaw fen daudsinaja, ka sweſchtizigi laudis nokaujoht iffkatru behrnu, kas griboht eedohtees katolu tiziba. —

Wezais Mohsenbergs no ta wisa nesinaja neko, kas ahra uf celahm tika rnahts un daudsinahs. Winſch waimanadams un raudadams wehl rohkas ſchnaudsa, un lihds ar winu mahte un ziti behrni. Te uf reis eenahl kahds teefas kungs, wahrda Dahwid, ar teefas ſulaineem. Schee nu tuhlin flehds kehdes to pawifam fagraustu un dſiti apbehdinatu tehwu, mahti, jauno Arturu un ari nabagu pee katolu tizibas peederigo kalwoni un aifwed ſchohs tſchetrus jaw deesgan nelaimigus zilwekus uf tumſchu zeetuma pagrabu. Launprahtigi zilweki wehl gahdaja, ka wiltiga waloda jo deenas jo wairaf tika par pateesibu tureta un ka neprahntneeku ſirdis jo wairaf tika pilditas ar duſnibu un atreebſchanu pret newainigu Mohsenbergi. —

Kahela lihks tika aprakts, bet ne ka kahds sweſchtizigs zilweks; bet itin ta ka tas teem buhtu bijis leels draugs un augſti gohdahts wihrs. Wini tam isrihkoja leelas behres, ta ka teefcham bij jadohma, ka winſch pee katolu tizibas buhtu gribejis peegreestees. Lihks tika ka kahds swehts wihrs aifneſts uf „Stepina“ baſnizu, fur tureja augſtu Deewa kalpoſchanu.

Behz behrehm til teefaskungi eefahza iſmelleht, waj tee nelaimigee zilweki, kas jaw guleja zeetuma kehdes eeflehgti, ari teefcham ir launa-daritaji, waj ne? Bet tur newareja nekas labs iſnahkt, jo winu tizibas cenaidiba jaw fen tohs tureja par wainigeem, un tur wairs newaijadseja nelahdas zitas apleezinafchanas. Tikai weenam teefas-kungam, wahrda Deriks, bij gaischaks prahts, kaisna un ſchehliga ſirds, bes zilweku bailibas. — Winſch aiſtahweja newainigohs ſajidams: „Tas wehl naw fleplawa, ko duſmas eelarfufchi laudis par tahdu fauz; wehl zitas leezibas un ſkaidras peerahdiſchanas waijaga. Mihli kungi,“ ta Deriks teiza, „ja mums buhs par kahda zilweka dſihwibu ſpreest, tad to mums buhs dariht ar apdohmigu prahtu! Apdohmaject labi, wiſu wairaf kad tas, pahre ko Zums buhs ſpreest, ir Zuhſu cenaidneeks, ka Zuhſ tam par daudſ pahri nedareet, par ko Zums pehzal Zuhſu ſirds apſinaſchana pahmetihs un mohzihs. Dizat man, ka man wehl naw par neweenu til gruhti nahzees ſpreest, ka par ſcho, kuru par zitadu newaru uſſkatiht, ka til par gohdigu un labu zilweku, lai gan winſch ir sweſchtizigs. To es nekahda wihje newaru tizeht, ka ſchis gohda wihrs un turflaht wehl neſpehzigis ſirmgalwis ar sawu trihzedamu rohku buhtu eefpehjis apkahrt tahdu jaunu ſpehlapilnu jaunekli. Es dohmaju un atſiſtu, ka Mohsenbergs ir til pat newainigs pee ſawa dehla nahwes, ka es pats!“ —

Bet zits teefas-kungs ſtipri preti runaja ſchim zilweku draugam, un wina neganta waloda to beidsoht uſwareja; newainigais Mohsenbergs tapa paſudinahts uf breeſmigu nahwi, prohti zaur bendes ſkrituteem tikt fadauſitam! —

Nahwes ſpreedums nu bij noſpreests pahre newainigu Mohsenbergu, bet preekſch nomaitaſchanaſ winſch wehl tika breeſmigi mohzihts, lai iſteiz kahdi fleplawas beedri wiam bijuſchi; un tomehr tee paſchi beedri, ja tam kahdi wareja buht, bij jaw ſpreesti par newainigeem. Mohsenbergs apakſch wiſleelatahm mohlahm atbildeja ar iſtu kriſtigu drohſchibu: „Kur newaid noſeeguma, tur ari newar buht nelahdi noſeeguma beedri! Es sawu dehlu ne-efmu nokahwis, nedſ lizis nokaut;

pee kahda neganta darba es til pat newainigs ka wiſi ziti apſuhdseti!“ — Wairaf winſch nekeiza, bet pazeeta wiſas mohkas ar lehnu prahtu; winſch nekurneja pret ſaweem breeſmigeem mohzitateem, kam wehl preeks bij, wina gruhtas ſahpes redſeht. Ar tahdu paſchu drohſchu un paſtahwigu prahtu winſch aifgahja uf sawu nahwi. Natos eekahppoht winſch wehl iſſauza ar ſkanigu baſi: „Deews ir mans leezineeks, ka ne-efmu wainigs!“

Tee ziti zeetumneeki, kas reisa ar wezo Mohsenbergi bij zeetuma eelikti, tika wehl kahdu laiku zeetuma tureti, kaut gan jaw eefahkuma bij noſpreests, tohs tuhlin wata laift. Mohsenberga jaunakais dehls Pehters, tika dſihts pahre rohbeſchahm, un tam tika peekohdinahts, nekad wairs atpakal negreestees, ari no tehwa mantas neko nedabuja.

Mohsenberga jaunaka meita, kahdus 16 gadus weza, bij ſabijufehs un ſlima palikufe un drihſ nomirufe. Wezaka meita tika kloſteri eeflehgti, un nelaimigai un atſtahtai mahtei wiſas mantas un wiſs padohms tika panemts! Ak! taru ſuhru deennu! ta gohdiga mahte, kas wehl ne fen papreekſch ar sawu laulatu draugu dſihwoja pilniba un bagatiba, ta nu ſtaigaja ubagos; plika un atſtahta ta behdſa no pilſſehtas ahra. Wina gahja pee augſtalahm teefahm, ſubdeſja tahm par ſawahm behdahm, bet tahs nepalihdeſja neka un atſtahja bes zeribas. Wiſpehdigi ta uſnehmahs garu zelu lihds Pariſei eet pee paſcha kehina un no ta ſchehloſchanu iſluhgtees. Pariſe ta nonahja lohti nogurufe, gan no behdahm, gan no tahla un gara zeta, fur tai atkal deesgan gruhti bij, kamehr pee kehina flah tika; jo tur tai nebij neweena drauga ne paſiſtama, kas tai buhtu warejis palihdeſht, jeb wiſmaſak pee ſewis kohrteli uſnemt. Behz kahdahm deenahm tal tai iſdewahs pee kehina tikt un tam wiſu to iſſtahtsiht, kas notizis. Kehniſch iſtruhlahs lohti par tahdu breeſmigu netaiſnibu, winſch pawehleja teem teefas-kungeem, tuhliſt wiſus teefas papihrus uf Pariſi noſubtiht. Tas ari notika. Bapihri tika no jauna pahraudſiti un nu nahza pee gaismas, ko Mohsenbergs ir ſihri newainigs bijis.

Mahte atdabuja ſawas mantas, kahdus 9000 dahlderus, ka ari mahju un wiſas zitas leetas; ari meita tika no kloſtera iſlaista un dehls atnahza atpakal un ſahla tapat andeletees ka agrak tehws. Wincem nu pehz til daudſ pahrzeestahm behdahm atſpihdeja atkal preeka ſaulite; bet taf teem truhla mihtais tehws, kuru ir pats kehniſch teem atdohht neſpehja.

Meita tika iſprejeta turpat no kahda bagata kohpmana, kas neween ſawas leelas bagatibas, bet ari kreetnas ſirds un ſatizigas ſadſihwes dehl, tika wiſa pilſſehta augſti zeenihts. Ta nu wineem tapat ka papreekſch atkal laime wiſur ſmaidija.

Bet mehſ, miſli laſitaji un laſitajas, lai pateizam Deewam, ka mums naw jadſihwo winos tumſchos laikos, bet ſchinis daudſ gaischakos laikos, fur waram drohſchi buht no wiſahm netaiſnahm pahreſtibahm.

J. Klawin.

Gewehrojums.

Kas wezu gadu gohdam aifwadijis, tas ari jaunu gadu ta uſſahks, un kas ir kreetms draugs, tas ari jauna gada draugs paliks, — to zeredams wiſeem ſaweem draugeem ſaka: „uf ſweiktu ſatliſchanohs jauna gada!“ Tahmneeks.

Gradi un seedi.

Antini laisch kahjas walā.

Schahdu smeekligu stahstinu stahstia no kahdas Berlines pastes. Kahds swehru-dahrsa ihpafschneeks few pasteleja pee fama pasistama prowintze pahru dshiwu jaku. Winam ari drihs isdewahs kahpostōs diwus gar-auschus nokert, ko tuhlt uš pasti noneša, lai waretu tohs minetam swehru-dahrsa ih-pafschneekam nosuhthit. Pafte dshiwus sakus nenehma preti. Saku nosuhtitajam eeschahwahs labš padohms prahtā, prohti abus sakus kloroformeereht. (Kad kahdu dshiwneeku kloroformeere jeb tam kloroformu leel ee-elpt, tad tas paleel uš kahdu laiku kā nedshiwš).

Kā dohmahts, tā darihts. Saki teel kloroformeerehti; laiks ir smalki isrehkinahts, ka sakeem til ilgi wajaga par nedshiwweem buht, kamehr tee teel lihds minetam pasteletajam aishnesti. Bet brauzeens aiskawejahs, pakas teel smalki apluhstotās, waj wijas atrodahs un paku-kambari noliktas, lai ohtrā rihtā waretu tikt isfuhthitas. Ohtrā rihtā agri paku-puišis eenahf kambari un mekle pehz pakas, kas apshimeta ar numuru 108, ar diweem sakeem; bet paka naw atrohdamā. Lohgi ir zeeti ar dselles restehm aistaihti uu durwis ari naw uslaustas; kā ta paka pajuduse, naw isfkaidrojams. Sanahf wiš ziti puišchi un apleezina, ka saki wakar esohť tē bijušchi. Paku-puišis wehl reiš smalki mekle pa kambari — tē uš reiš weens sakis, kas wakar bija nedshiwš, pafkreem kā šibens paku-puišcham garam un va durwim laukā. Kamehr schis pahrbihjees muti atplehtis stahw un brihnahs, tē ohtris sakis, kam 108 numurs plafchi un fklaidri uš muguru stahw usrahtihť, schaujahs atkal winam garam un schmauz pirmajam pa durwim palaf. Tas tatschu par traku, pat preefch rupja paku-puišcha — saki spohlodami winam wifu duhšču ir pasaudejuschu winšč jaw no bailehm gandrish no kahjam swelahs. Par laimi drihs pehz tam atnahza nobaschijees jaku fuhthitajs, zaur ko nu drihs schi spohloščanahs tika isfkaidrota un muhsu pahrbijuschais paku-puišis fahla atkal weeglafi elpu wilkt. —

Šmulufchee antini sinams laida kahjas uš mešču prohjam un gan laikam pašchi pee sewis dohmaja: „kahpostōs wairš ne-eešču, fawu ahdu fargaschu.“ J. K.

1400 gadus wezs wihs.

Šfegas apgabalā tika preefch kahdeem 12 gadeem rets atradums useets, kas tatschu toreis netika atklahť sinams darihts. Tagad teel pahř scho tā rakstihť.

Pee Floriana weefnizas grunts-akmina likščanas diwi strahdneeki usgahja semē kahdu alwas muzu.

Wini zereja, ka muza esohť ar dahrgahm mantahm pidita un noneša paslepščus to fama dshiwollē, uslansa muzas wahku un atrada tani wehl zitu muzu, kas bija no mahla taifita. Scho muzu attaišijuschu wini par leelu brihneschanohs tur atrada melnu schklidrumu eefščā. Wini jaw gribeja to semē isgahť; tē weenam eeschahwahs prahtā scho schklidrumu drufku smeekht un wini atrada, ka schis schklidrumš tas smeekigatais wezais wihs bija, kahdu gan reti kahds zilweks wirš semes ir bandijis. Wini ar abi muzinu lihds dibenam istufščija un bija no ta diwi deenas apsturbuschu. Sawu famanu

atkal atdabujuschu, wini ari ziteem fawu laimi stahstija. Zaur to nahza tukščā muzina wezu-laiku-leetu pasineju rohlās, kuzi atfina, kā muzina Rohmeefchu laikōs taifita un wifmajaf 1400 gadus weza. J. K.

Leelafais leelgabals.

Anglijai schim brihščam tas smagatais leelgabals. Schis leelgabals šwer wairaf kā 400 birkawu (1642 zentnerus); wina leeschana un pataišichana maksajuse kahdus 50,000 rublus pehz muhsu naudas rehkinajoht; winu peelahdejoht wajagoht preefch weena schahweena 300 mahzinu schaujama pulwera, un ar winu warohť isščaut lohdi, kas šwerohť 1650 mahzinas. Pee mineta leelgabala isprohwefchanas bija 12 artileristeem deesgan puhlinu ar peelahdeščanu.

Munas stunda.

Kungs: „Waj daktera kungs mahjā?“

Rehľšcha: „Ne, daktera kungs jaw preefch weenas stundas isgahja.“

Kungs: „Kurā laikā es waru wifu labaki ar winu weenu pašchu runahť.“

Rehľšcha: „Zuhs warat ar winu weenu pašchu wifu labaki runahť no pulksten diweem lihds tschetreem pehz pusdeenas, tad ir runas-stundas, un naw neweens zilweks pee wina.“

P. G.

Gudriba.

Jnga. Waj tu man newari teikt, kas ir gudriba?

Tihrumš. Gudriba naw mulkiba.

Jnga. Ar tahdu isfkaidrojumu man nepecteel; isfkaidro labaki!

Tihrumš. Gudriba ir tahda leeta, ko pee mulkeem newar atrahť.

Jnga. Labi! Bet saki, kad zilweks teel gudrs.

Tihrumš. Zilweks it nemas gudrs neteel; kas ir gudrs, paleel gudris, kas ir mulkis, paleel mulkis.

Jnga. Bet kas gudrs isleelahs?

Tihrumš. Ir mulkis, jo islikščanahs naw buhščana. Tahmneeks.

Muhsu manta.

Dafchs labš wehl lepojahs pahreeku

Ar tehwu tehwu titumu,

Kaut pelnijs patš tas naw ne-neeku,

Kas tani par flawu dereu.

Zits apstausā ohtru — brihnodams

Kad kahdam wiš it labi iswejahs —

Nemas patš wehrā nekildams:

Bes puhlehm nelas „freetnis“ nerohnahts.

Bet dshifimees uš preefchu naigi,

Mums peeder nahkamajee laiki:

Mums lihgoht lihgohts druwās plasčas,

Kad pašdeem tilai rohkas knasčas!

Štahmera Šehfaks.